

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Nerisori nefrancați nu se primesc.—Manuscrisurile nu se restituie.

INSERATE
se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele:

REDACTIUNEA:
REDACTIUNEA de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukas Nachr.,
Rex. Angenfeld & Emerich Loser,
Heinrich Schalek, A. Oppolik Nachr. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Julius Leopold (VII. Erzsébet-körút).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare.
Publicități mai dese după tariful și învoială.—RECLAME pe pagina 8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

(Număr de Duminică 24).

„GAZETA“ ieșe în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumeră la toate oficiile postale din țară și în afară și la d-nii colectoriilor.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, ardeștii I.: Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Cu asamblier 10 bani. — Aici abonamentele cât și inserțiile sunt a se plăti înainte.

Nr. 132.—Anul LXV.

Brașov, Duminică 16 (29) Iunie.

1902.

Excursiuni de studii.

În timpul din urmă s'a întâmplat ca în vre-o trei rânduri profesori și alți omeni de știință maghiari din Ungaria, parte împreună cu ascultătorii și elevii lor, să facă excursiuni de studii în România. Așa profesorii maghiari din Ungaria de sud au făcut cunoscuta excursiune la Turnu Severin, apoi un profesor de universitate dela Budapesta cu 16 ascultători a vizitat Bucureștii și alte orașe din România, er în zilele ultime un alt profesor maghiar a făcut o excursiune cu ascultătorii săi tot în regatul vecin.

Nu mai trebuie să spunem, că amintirii profesori și studenții ce i-au însoțit au fost primiți pretutindeni în România cu multă prevenire și cu ospitalitatea alasă, de care se bucură acolo toți streinii cari vin să viziteze țera în scop de a-o cunoște și de a cerceta ceea-ce are ea mai vrednic de vădit și de studiat.

Acum diarele ungurescî aduc scirea, că zilele aceste mai mulți profesori universitari, membri ai academiei române și alți bărbați de știință vor sosi la Deva, conduși de învățatul profesor universitar și arheolog G. Tocilescu, ca să viziteze muzeul arheologic din acel oraș apoi castelul dela Hunedóra și țera Hategului.

Societatea istorică și arheologică din comitatul Hunedórei se pregătesce a face cea mai bună primire excursioniștilor din România, ba într'un raport al comitetului acestei societăți li-se promite învățărilor români chiar o primire și o călăuzire însuflețită, drept răspuns și la primirea și atențiunea distinsă, cu care au fost întâmpinați în România profesorii și studenții excursioniști maghiari.

Publicăm mai jos acea parte din raportul amintit, care se referă la pregătirile pentru acesta primire.

Ca și un moment caracteristic în vremile de ađi apare faptul, de sigur neintenționat, că raportul, despre care vorbim, al comitetului societății maghiare din Deva, este publicat în foia de acolo „Hunyadvár-megyé“ imediat după un articol de fond, în care aceeași foia ridică în cer pe ministrul școlilor Wlassics, pentru-că zilele trecute a dat faimosul ordin, care decretază maghiarizarea de jumătate a instrucțiunii în școlile române populare prin aceea, că dispune ca jumătate din toate orele, ce se predau peste săptămână, să fie dedicate numai și numai învățării limbii maghiare.

Articolul se sfirșese cu cuvintele: „În limba ei trăește națiunea. Suntem mult recunoscători ministrului Wlassics, că a dispus, privitor la garanța de căpetenie a vieții noastre naționale, în totă conștiința țintei ce-o urmărim“.

Nu ne vine în gând a face politică. Ori-cine vede, că aici e vorba numai de cultură și încă de cultură *per excellentiam*, de cultura aceea fără de care un popor, ori-care ar fi, nu poate trăi. Cetitați dora cu câte-va rânduri mai sus ce ăce foia maghiară din Deva: că ori-ce popor trăiește în limba și cu limba lui.

De aceea observarea, ce-o făcurăm prin asociațiune de idei, ni-se pare a fi la locul ei tocmai acum când Români (fiă și din statul vecin independent) se întelnesc și se salută cu Maghiari în numele culturai, a acelei culturai universale, care ori și uude numai după una și aceeași lege se poate desvolta.

Nu va surprinde deci pe nimeni, decă va ceti următoarele rânduri, ce le cităm dintr'o scrisore adresată nouă de către un Român hunedóren, din incidentul excursiunii amintite:

„...Care dintre noi—scrie acest Român de inimă—nu se bucură de venirea la noi a fraților din regatul vecin și care nu i-ar primi cu brațele deschise? Și totuși inima ni-se

stringe când ne gândim, că pe frații noștri au să-i primescă o societate streină de noi și mai cu semă organelor oficioase, cu cari noi, constrinși, am stat și vom sta în luptă continuă... Și cum, credeți, vor exploata adversarii desvoltării noastre naționale culturale această ocașiune pentru a momi pe cei ce vin în numele culturii și în bună credință și a amei lumea cu laude despre ospitalitatea și cavalerismul unguresc?“...

Ne oprim aici, ca să nu se bănuiescă cumva, că am voi să facem politică. Și ne oprim în firma convingere, că învățații excursioniști dela București asemenea nu vin la noi ca să facă politică.

E vorba numai și numai de știință și de cultură, și cei ce vin din țera vecină încoco *nu trebuie* să se scie, că produsele științei și culturai noastre, din matca românismului, sunt ađi confiscate și amenințate cu ardere și nimicire, încă ca pe vremurile marelui Șincai!

Revista politică.

În cercurile politice din Budapesta a produs ore-care neliniște faptul, că *guvernul austriac* a înscințat oficial *guvernul unguresc*, că cu finea anului va abđice *tractatele de comerț* cu Rusia, Germania, Italia și Elveția. Ultimul termen pentru abđicere a fost 30 Iunie a. c. și respectivele tractate comerciale sunt în vigoare până la finea anului 1903. Decă guvernul austriac n'ar fi făcut acesta la vreme, atunci după 30 Iunie abđicerea tractatelor ar fi rămas atârnatore de învoiala comună a ambelor guverne, er la cas când guvernul ungar nu s'ar fi înțeles cu cel austriac, tractatele ar fi rămas valide încă până la anul.

Pasul guvernului austriac e hotărîtor și pentru *sorțea pactului* vamal austro-ungar. Decă Ungaria nu se va pute înțelege cu Austria, acesta din

urmă poate să-și reguleze raporturile conform intereselor proprii și independent de Ungaria. Guvernul unguresc va trebui acum să se pronunțe și el, decă vré să mergă mână 'n mână cu Austriacii în cesțiunea atât de însemnată a pactului.

Atentatul, ce-l pregătesce ministrul unguresc al instrucțiunii prin cunoscuta sa ordonanță dată *in contra școlilor populare nemaghiare*, a produs pretutindeni la Nemaghiari un viu echou de nemulțumire și revoltă sufletescă. Pressa română din patrie s'a ocupat mult cu ordonanța acesta dușmănosă, semnalând marele pericol ce-l cuprinde ea pentru școlile noastre susținute din cruntele sudori ale poporului român. Se sperăm, că vorbele vor fi urmate de fapte și că națiunile nemaghiare, puse din nou la o mare încercare, vor sări ca unul pentru a-și apăra comóra cea mai scumpă fie-cărui popor: limba, și prin limbă naționalitatea.

Mare jale și consternare a cuprins de-odată puternica împărăție a Angliei. Săptămâna acesta era să se facă încoronarea regelui engles Eduard VII. Luni încă Londra era în culmea pregătirilor de încoronare, când de-odată i-se aduce la cunoscință poporului, că încoronarea nu se va face și că e amănată pe timp nedeterminat din cauza bólei de care suferă regele. A doua di regelui i-s'a făcut operațiune, scăpând de-ocamdată viața lui dela mórtea sigură. După operațiunea medicală regelui i-s'a făcut mai bine și s'a simțit mult mai ușurat. Lumea nădăjduesce, că va succede scăparea vieții regelui, deși o mare neliniște a cuprins pe toți în urma scirei, că rație. De-ocamdată pacientul va trebui să stea timp îndelungat în pat. Toți óșpeții princiarî, cari s'au fost dus la Londra să participe la încoronare, au părăsit orașul.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Cântece.

I.

De 'nzadar mai cântî străine
La ferestra dragei tale;
Dorurile 's vestejite
Ca și frunzele pe ș'cale...

Peste florile iubirii
Nu veđi cum s'ă șterne bruma?
N'ai cântat în primă-vară
Și te 'ncerci să cântî acuma!...

II.

De mult... a fost odată
Și sciu că tr'n'a fost vis,
Dér nóptea mă 'npresoră
Și drumul 'mi-e închis...

A fost... și nu sciu unde
Și nu mai sciu ce-a fost,
Și sufletu-mi e-atuncea
Se pierde fără rost...

Alérgă 'n vremi trecute
Și nu scie ce vrea,
Și-i vecinic dus pe drumuri
Cătând acea ceva...

III.

Se 'nvirtesce róta morii
Alintându-se cu stropii.
Sub o salcie plecată
Stau de gât cu fata popii.

E'n amurg... și greerușii
Ne șoptesc de pe rozóre:
„Vé puteți iubi de-acuma
Că pe mâne-i sərbătóre!“

Din spre sat bėtrána tócă
Iși îngănă ruga veche,
Vėntul prinde s'ei-o fare
Și n'i-o spune la ureche...

„Tata! — ăce 'ncet iubita —
La biserică se duce...“

Și-amėndoi ca doi cucernici,
Ne făcurăm sfanta cruce!

Veturio.

Ultima lecție.*)

Povestirea unui mic alsacian.
De Alphonse Daudet.

În dimineța aceea întârđiasem de la școlă și aveam mare témă, că voi fi înfruntat, cu atât mai mult cu cât domnul Hamel ne spusese, că ne va asculta despre participii, er eu nu sciam nici o bóbă. De-odată imi veni gândul să lipsesc dela școlă și să apuc câmpii.

Timpul era atât de călduros, cerul atât de senin!

*) Ministrul școlilor din Ungaria a dat ordin, ca jumătate din orele de învățămînt la școlile pop. confes. să se predea în limba ungurescă. Cine scie cât timp va mai trece, până va veni un nou ordin, ca să se predea toate orele în limba maghiară! Din acest incident mi-am adus aminte, că cetisem o istorisire scrisă de renumitul scriitor frances Alphonse Daudet, în care un școlar alsacian își povestese cea din urmă lecție în limba francesă. Alsația, se scie, că după rășboiul dela 1870, în care Germanii au bătut pe Francesi, a fost luată dela Francesi și nu peste mult în școlile de acolo s'a introdus limba germană. Francesii, cu mic cu mare, cu inima îndurerată au primit porunca, de a-se lėpada de limba lor francesă și de a învăța de acum în limba nemțescă. Am tradus deci duiósa povestire și o public în „G. Tr.“

Traducătorul.

Se auđiau mierlele cātând la marginea pădurii eră în finața Rippert, după fierăstrău, prusiicii făceau exerciții. Tóte acestea mă ispiteau mult mai mult decăt regulele participiului; însă am avut puterea să resist și am alergat în grabă spre școlă.

Trecėnd pe dinaintea primăriei am văđut lume multă staționând în fața grilajului cu afșuri. De doi ani de ăile de aici ne-au venit tóte scirile rele, bătăliile pierdute, rechisițiunile, ordinele dela comandatură. Mă gāndeam fără să mă opresc:

Ore, ce-o mai fi?“

Apoi, când treceam în fugă piața, fierarul Wachter, care era cu ucenicul său înaintea tablei, imi strigă:

— „Nu te iuți așa, micuțule! Și așa vei ajunge prea curėnd la școlă!“

Am cređut, că-și bate joc de mine și întrăi în mica curte a d-lui Hamel într'un suflet.

De regulă, la începutul prelegerilor se făcea o larmă grozavă, care se auđia până pe stradă. Pupitrele se deschideau și închideau, lecțiunile le repetau băeții cu toții cu glas înalt astupându-și urechile, ca să le înțelégă mai bine, eră li-

Se dice, că Regele Eduard însuși era stăpânit de temerea, că nu va ajunge să fie încoronat. Cu privire la acesta un diplomat engles istorisi următoarele:

Nenorocirea acesta mai greu atinge pe regele și pe regina. Regele deja de luni de zile aștepta foarte îngrijat ziua încoronării. Când înainte de asta cu un an și jumătate înmormântaseră pe regina Victoria și i-a urmat la tron regele Eduard, cine-va din jurul său i-a spus cam în glumă, că printre popor e răspândită faima, că cine-va ar fi profetizat următoarele:

— Da, va fi din el rege, d'ér rege încoronat — nici-odată!

Asupra regelui, care nici atunci nu era deplin sănătos, cuvintele acestea au avut efect foarte deprimător și în mai multe rânduri dîsesse celor din jurul său, că i-ar fi plăcut cu mult mai bine să nu fi fost încunoscîntat despre acesta „profețire“.

De atunci a devenit regele foarte nervos, ér impaciența reginei îi potența încă și mai mult nervositatea. Deja de luni de zile unica dorință a regelui era: să trecă norocos peste actul încoronării. Dorința însă nu i-s'a împlinit și starea sănătății sale a devenit așa de periculoasă, încât deocamdată nici vorbă nu mai pôte fi de încoronare, și tôte speranțele se concentrează în dorința, ca să nu se ivescă complicațiuni în bôla.

Ungurii și naționalitățile.

Consilierul ministerial Vargha Gyula a ținut deunăđi o conferență în Budapesta despre „Desvoltarea Maghiarilor într'o jumătate de veac“. Conferența s'a publicat și în broșură.

Vorbînd de școlile secundare Vargha ăice, că numărul elevilor maghiari s'a sporit în cei 20 de ani din urmă în mod îmbucurător dela 73.09% la 76.75%. Dér aici n'au însemnătate numai numerii proporționali, ci și cei absoluți. Aceștia din urmă dovedesc, că deși numărul școlarilor de limbă nemaghiară n'a ținut pas cu sporul școlarilor maghiari, totuși el dă rezultate însemnate, căci școlarii nemaghiari s'au sporit cu mai mult de *trei mii*. Acesta, ăice Vargha, e un pericol din punct de vedere național maghiar.

O deosebita atențiune merită — după Vargha — sporirea însemnată a *inteligenței române*. La 1881 numărul elevilor români dela școlile secundare (gimnasil) era numai de 2419, în an. 1901 însă a fost de 3582. Și într'asta Vargha află un „pericol“ pentru Maghiari, căci — ăice el — mai de mult cei ce învățau unguresc deveniau Maghiari dela rôtă, ađi însă nu mai este așa. Ađi s'a format o inteligență nemaghiară, care nu se împrietinesce cu *idea de stat maghiar, și luorăză* din răspuneri pentru zădărnicierea acestei idei (N'are de ce să lucreze, căci se zădărnicesce pe sine însăși — Culeg.)

Mai rău decăt la școlile secundare stau lucrurile la *școlile superioare*. Numărul ascultătorilor maghiari ai acestor școle a scăđut în interval de opt ani dela 88.82% la 86.31%, pe când numărul ascultătorilor nemaghiari s'a înmulțit.

În general ăis, pe când numărul ascultătorilor maghiari arată un spor de 68.2%, pe atunci *nemaghiarii s'au sporit cu 114.4%* într'un deceniu. Și mai mult îl supără pe d-l Vargha faptul, că în institutele religioase ale celor 2.187,242 (numai?) Români, cu o populație de 31.355, nu se află nici un elev, care s'ar da de Maghiar. În privința acesta numai la Ruteni se arată semne îmbucurătoare pentru Maghiari. El mai constată, că tinerii maghiari se înstrețină de cariera preoției, ceea-ce, în împrejurările actuale ăice, că e o adevărată „nenorocire națională“.

La preparandii cauza maghiarismului stă însă ceva mai bine. Aici elevii maghiari au sporit dela 68.61% la 73.09% în cei din urmă trei-spre-dece ani. Numărul Germanilor e staționar, al Slovacilor și Românilor însă a scăđut, dér numai relativ, căci în general luat elevii preparandiști de limbă nemaghiară s'au sporit și ei în mod însemnat.

SCIRILE DILEI.

— 15 (28) Iunie.

Asociațiunea comercianților români din Brașov și-a ținut adunarea generală ăilele trecute. Acestă asociațiune, deși numărul comercianților a scăđut în asemănare cu trecutul în mod prea considerabil, totuși desvôltă o activitate, care ne îndreptătesce a spera, că pe viitor comerțul va prinde de nou rădăcinii puternice printre Români. Din raportul prezentat adunării generale din ăst-an, am văđut cu satisfacțiune și voim să arătăm și publicului, că comercianții prezenti grupați în această Asociațiune îngrijesc, ca Asociațiunea să se țină în curent cu mișcările comerciale din țără și să tragă atențiunea membrilor săi asupra rezultatelor dobândite prin acele mișcări. Asemenea a luat Asociațiunea dispozițiuni ca să dea ajutôre la tinerii sêraci, cari se aplică la comerț. Atragem atențiunea publicului nostru asupra concursului publicat în foia noastră de astăđi. Observăm aci, că ajutôrele, ce se dau învățăcelilor dela comerț, decăt li-s'a acordat odată și decăt învățăcelul se pörtă bine, li-se dă în fie-care an până la finea anilor de învățăcel. Ar fi decî de dorit, ca să se aplice cât mai mulți tineri la negoț.

Esamenul de maturitate la școla comercială română din Brașov. Ni-se comunică următoarele despre rezultatul esamenului de maturitate din anul acesta la școla comercială română din Brașov: În clasa a III au fost 32 elevi, între cari doi privatiști. La esamenul scripturistic de maturitate au fost admiși 22 de candidați, între cari doi repetenți, ér la esamenul oral, care s'a ținut în 13 și 14 l. c. sub presiul Rev. Domn Vasile Voinea protopop onorar, ca comisar al Veneratului Consistor archidiececan și în prezența domnului Nicolae Putnok director gimnasial în Lugosiu, ca reprezentant al ministrului r. u. de culte și instrucțiune publică, și Iakab Fekete inginer și director la școla specială de meseriași din Tergul-Murșului, ca reprezentant al ministerului r. u. de comerț, au fost ascultați 17 inși [unul nu s'a prezentat]. Resultatul e următorul: Cu *forțe bine*: Samuil Urian; cu *bine*: I. Bumba și Const. Handra; ér G. Baboie, V. Ghircoias, T. Orghidan, V. Popp, I. Radu, V. Todoruși și A. Mazzuchi simplu maturi.

Decăt luăm numărul de 32 elevi, câți au fost în clasa III față cu numărul de 10 al celor ce au reușit, obținem 31.25%, care este un rezultat, ce numai mulțumitor nu pôte fi. Cari pot fi cauzele acestei supriedetôre aparițiuni?

Sinodul episcopesc din Sibiu s'a ocupat ăilele trecute cu alegerea de episcop gr. or. în eparchia Aradului. Sinodul a fost presidat de I. P. S. Sa Metropolitanul Ioan Meșianu, în residența archiepiscopescă din Sibiu. Au participat Metropolitanul Meșianu, episcopul Popea din Caransebes, părintele V. Mangra, alesul episcop al Aradului, și cei trei archimandriți din cele trei diecese române gr. or. Sinodul neaflând nici o piedecă canonică în contra alesului, a confirmat alegerea de episcop a părintelui vicar Mangra. Confirmarea se va aduce la cunoscînța guvernului pentru a lua hotărîre în privința propunerii de întărîre de cătră Maj. Sa.

La închisôre. În 5 Iulie nou d-l George Novacovicî va intra în închisôrea de stat din Seghedin, pentru a-și face pedepsa de două luni, la care a fost condamnat în afacerea cununei, ce tinerimea a depus'o pe mormântul lui Avram Iancu în cimiteriul din Tebea. Amenda de 200 cor. s'a plătit. Cununa a fost reînapiată d-lui Novacovicî.

Stări deplorabile într'o comună românească. D-l Dr. Cassiu Maniu serie un articol în „Tribuna“ din Sibiu, în care descrie în colorii negre starea slăbănogă a poporului român din Toplița română. Causa acestei stări o găsesc d-l Maniu în egoismul ômenilor cu carte, cari au părăsit interesele poporului. În special face aspre imputări celor trei preoți, cari în procesul de regulare a posesiunei pădurilor (11.000 jughere) au lucrat contra in-

teresului poporului român din Toplița. Constatările acestea sunt din cale afară triste și rușinoase pentru acei trei preoți, cari părăsindu-și turma, au mînat apa pe môra străinului!

Societatea pentru fond de teatru român Ia Bistriță. Se scie, că adunarea generală din anul acesta a Societății pentru fond de teatru român se va țină la Bistriță. Inteligența română de acolo, prin o scrisôre, adresată în numele ei de d-l Gerasim Domide, președintelui Societății, înștiințeză, că a hotărît să primescă cu cea mai caldă dragoste și ospitalitate românească Societatea și adunarea ei generală în mijlocul său. Terminul adunării generale încă nu s'a fixat definitiv; dér probabil se va hotărî ăina de 15/28 August, ca cea mai potrivită împrejurărilor locale.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat: dela dômnă ved. Maria Ios. Maxim, Brașov, 50 cor., cu ocazia parastasului de 6 săptămîni dela mórtea neuitatului ei soț prof. Iosif Maxim; — dela d-l Ioan Maximilian iun., capelan în Stupini, cotisația anuală: 4 cor. — Primescă nobilii donatori cele mai vii mulțămite. — Direcțiunea școlilor medii gr. or. române din Brașov.

În urma bolnăvirei Regelui Angliei principele moștenitor Ferdinand cu principesa Maria, cari au plecat la Londra, pentru a reprezenta pe Regele Carol la încoronare, vor rămâne încă cât-va timp la Londra, deși încoronarea s'a amînat. — Regele Carol a trimis dela Sinaia la Londra o lungă telegramă, făcînd urări căldurose pentru însănătoșirea Suveranului Marii Britanii.

Dela Academia Română. În ședința publică de Vineri 7/20 Iunie a Academiei Române d-l I. Tanoviceanu, a cetit partea a doua din memoriul său: „România sub raportul moral“, în care s'a ocupat de imoralitatea nedelicțioasă. A explicat, că prin acest fel de imoralitate se înțeleg tôte delictule, pe cari legea penală română nu le pedepsece. Astfel un fiu avut, care își lasă părinții în miserie, un mișel care răspătesce prin ingratitudine binefaceriile primite etc. sunt atâtea lucruri, cari intră în domeniul imoralității nedelicțioase. Șirul acestor delictule e nemărginit și se întinde prin tôte stratele sociale, luând din ăi în ăi nisce proporții îngrijitôre. Profesorii odinôră își priviau însarcinarea ca o misiune sacră; ađi o consideră ca o lăfă fără slujbă. Preoții de multe ori sunt departe de a corăspunde prin viața lor privată înaltei lor demnități. Copiîi nu mai au sentimentul respectului cătră cei mari. Calomnia și șantagiul au devenit nisce profesii exercitate de multe ori de cătră ômeni cunoscuți ca cinstiți. Rêul

nialul cel gros al învățătorului bătea tabla:

Tăcere!

Credeam, să găsesc larma asta pentru-ca să mă pot furia la bancă, fără să fiu văđut; însă totul era liniștit în ăina aceea ca într'o ăi de Duminecă. Prin ferăstra deschisă, îmi vedeam camarăđii dela aședăți la locurile lor, érá d-l Hamel pășea în sus și în jos cu înfricoșata tresție subțióră. A trebuit să deschid ușa și să intru în mijlocul acestei mari liniști. Vê puteți închipui cât eram de roșu și de înfricat!

Ei bine, nu. D-l Hamel mă privi fără mânie și-mi ăise cu blăndețe:

„Mergi repede la loc, micul meu Francisc, era să începem fără tine!“

Ajunsei la bancă și mă aședai imediat la pupitrul meu. Numai atunci, putui scăpa de frică, am băgat de sémă, că învățătorul nostru avea frumoșă sa redingotă verde, jiletca cea de mătase și tichia de mătase négră brodată, pe care nu o lua decăt la ăilele de inspecțiune séu la distribuirea premiilor. De altmîntrelea întrégă clasa avea ceva extraordinar și sêrbătoresc. Dér ceea-ce mă surprinse și mai mult era, că vedeam în fun-

dul sălii, pe băncile, cari rămăneau de obicei góle, locuitori de ai satului liniștiți și ei, ca și noi. Vedeam pe bătrânul Hauser cu tricolorul său, vedeam pe bătrânul primar, apoi pe bătrânul factor poștal și încă multe alte persóne.

Toți ômenii aceștia păreau trîști érá Hauser aduse un vechiú abecedar ros pe de margini, pe care-l ținea deschis peste genunchi și-și ținea ochelarii peste paginile deschise.

În timp ce mă miram de tôte astea, domnul Hamel s'a suit pe catedră și ne spuse cu aceeași voce dulce și gravă, cu care mă primise, următoarele cuvinte:

„Copiîi mei, asta-i ultima oră, că vè mai țiu prelegere. A venit ordin din Berlin, ca să nu se mai învețe în școlile din Alsacia și Lorena decăt numai nemțesce... Noul învățător sosescse mâne. Astăđi țineți ultima-óră în franțuzesce. Vê rog să fiți atenți!“

Aceste cuvinte mă tulburară. Vai! mișei, étă ce au afișat la primărie!

Ultima mea oră în limba francesă!

Ér eu, sêracul de mine, care abia sciam să scriu! De acuma nu voiú mai învăța nici-odată! Trebuie să mă pricopesc cu ce mi-a rămas.... Căt dor duceam

acuma de timpul perdut, de prelegerile ce le-am perdut umblând după cuiburi de păseri, ori dându-mé pe ghiață pe Saar.

Cărțile mele, pe cari le găseam imediat înainte de asta atât de plictisitôre și grele de purtat, gramatica mea, istoria mea biblică, îmi păreau acuma pretinîi vechi, de cari mi-au veni greu a mă despărți.

Dér îmi părea rău și de d-l Hamel. Ideia, că are să plece, că nu-l voiú mai revede, mă făcea să-i uit dojenile și loviturile de băț.

Sêrmanul om!

Va să ăică în onôrea acestei ultime clase și-a îmbrăcat el hainele de sêrbători și acuma înțelegem pentru-ce acești bătrâni ai satului au venit să se așede în colțul sălii. Păreau, că spun, că le pare rău, că nu au venit mai des la școla asta. Au venit, ca să mulțămescă întru cât-va învățătorului nostru pentru cei patru-đeci ani de serviciu cinstit și să-și facă datoariile cătră patria, care dispărea.

Am ajuns până aci cu reflexiunile mele, când de-odată aud numele meu. Era rëndul meu să recitez. Ce n'ași fi dat să fi putut spune cea faimôsă regulă a participanților în întregime, tare, limpede, fără de nici o greșelă; însă m'am împie-

decat la primele cuvinte și am sfișit clătînându-mé în bancă, cu inima svicinindă, fără să cutez să ridic capul. Am auzit atunci pe d-l Hamel, care-mi ăise:

— „Nu te voiú mai ocări, micul meu Francisc, tu esci deja destul de pedepsit... étă cum stă lucrul!“

„Tôtă ăina-și ăice omul: Ași! Am destul timp. Voiú învăța mâne. Apoi veđi ce se întemplă... Vai! asta 'a fost nenorocirea cea mai mare a Alsaciei nostre, de a-și lasa instrucțiua sa vecinic pe ăina de mâne, érá 'acuma acești ômeni sunt în drept a ne ăice: Cum?“

Voi pretinđeți a fi francesi, érá voi nu scitiți nici să vă vorbiți, nici să vă scrieți limba! La tôte acestea iubitul meu Francisc, nu esci tu cel mai vinovat. Avem cu toții să ne facem partea noastră de învinuirii.

Părinții voștri nu și-au bătut capul să vă învețe. Mai bine le plăcea să vă ducă să lucrați pămîntul, séu să tórceți pentru a avé cu căi-va gologani mai mult. Érá eu, ôre n'ași avea să-mi imputa nimitica? Nu v'am pus să-mi stropiți grădina, în loc să lucrați alt ceva? Ér când mergeam să prind păstrăvi, nu-i așa, că mi era silă să vă dau c'ongediul?...“

se întinde chiar și asupra magistraturei și de multe ori judecătorii magistrați, cari sunt chemați a face justiția, își perd prestigiul prin fapte, pe cari nu ar trebui să le săvârșescă. A vorbit apoi despre lățirea alcoolismului; arată, că înșelăciunea e aproape nerepresabilă, camăta și réua creștină rămân nepedepsite, și critică mai multe dispoziții ale codului penal. Terminând face apel la cei competenți a vindeca réul.

Bătăi între Unguri și Sërbo-Croați. Se scrie lui „P. Lloyd“ din Agram (Zagreb) cu data de 26 Iunie, că în noptea de Lună spre Marți a fost acolo o irascibilă păruială între nisce studenți Sërbo-Croați și între nisce ampoliați unguri dela căile ferate. Studenții au bătut crunt pe Unguri, cari erau vr'o 8 la număr. Venind afacerea la judecatorie, apărătorul Dr. Derencin a spus, că ciuda studenților pe unguri a venit de acolo, că guvernul numește pe teritoriul croat, contra legii, numai ampoliați unguri la căile ferate. Dintre studenți au fost condamnați doi la câte 14 zile arest.

Dela Stupinile Brașovului. Ni-se scrie: In 11 Iunie st. n. am petrecut la mormânt pe mult iubita fiică a harnicului econom Nicolae Marin dela Stupinile-Brașovului, Elena, în etate de abia 16 ani impliniți, căreia părinții săi s'au silit a-i da o creștere bună, căci fiind ei cu dare de mână, o dădură la Brașov, ca pe lângă cunoșterea economiei casnice, învățată în casa părintească, să învețe și carte și lucrul de mână. Era bună, blândă, modestă și încrețită „Lința“, cum o numiau părinții ei, și toți, căți o cunoșeau o iubiau. Așa învățase ea din casă să fie, căci așa a vădut ea pe tata și pe mama ei. Multă lume se adunase la înmormântarea acestei tinere copile, nu numai dela Stupini, ci și dela Brașov, nu numai Români, ci și Sași. Am vădut și câte-va d-șore, foste conșcolărițe ale răposatei. Serviciul funebru l'a îndeplinit on. d-n capelan I. Maximilian și on. paroch. Ios. Micu din Feldiôra. Părintele capelan I. Maximilian a rostit un cuvânt funebru foarte nimerit, prin care a stors lacrimi din ochii tuturor celor prezenți. După încheierea serviciului funebru, cociingul cu rămășițele defunctei a fost ridicat de 8 fâcâi din sat și dus la cimitir, unde s'a depus în mormântul familiar spre vecnică odihnă. Era un conduct frumos. In frunte mergea orchestra română a bravilor Feldiôreni și preoții, ér în urma sieriului rudele și mulțime de bărbați și femei, pe jos, în ordine; după aceștia au urmat ca la 40 de cruce din Stupini și străine, cari încă mergeau în rind una după alta. — Fie-i amintirea bine-cuvântată! — *Duflu.*

O renumită cântăreță română anunță pentru săptămâna viitoare un concert aici

în Brașov, Numele cântăreței este *Maria Dimăitrescu* și este cunoscută în Europa sub numele de *Mara d'Asty*. Am avut ocaziune a vedea o colecție întrégă de diare italienești și germane, cari publică portretul artistei și îi fac cele mai mari elogii. D-na Mara d'Asty a fost angajată la mai multe teatre din Italia, între cari la renumitul teatru *Bellini* din Neapol. Asupra debutului ei la acest teatru în rolul „Violettei“ din „*Traviata*“ lui Verdi sunt atâtea elogii, în diare încât cu drept cuvânt trebuie să fim mândri de succesul unei Române tocmai în Italia, patria clasică a muzicii. Și decă va veni la Brașov, suntem siguri, că atât publicul român, cât și cel străin își va da tot concursul său artistice, despre care un diar din Berlin scria: „Die Musikweisen Mailands sind darin einig, dass es sich um eine ganz ungewöhnliche Erscheinung auf dem Gebiete des Coloraturgesanges — eine Art Naturphänomen — handelt und man glaubt, dass in der jungen Künstlerin eine Nachfolgerin *Adelina Patti's* erstanden sei.“ (Înțelepții musicali din Milano sunt de acord, că avem de a face cu o apariție extraordinară pe terenul cântecului de coloratură, cu un fel de fenomen al naturii, și că tinera artistă este o succesoră a *Adelinei Patti*).

Alegere de notar. Ni-se scrie: In 21 l. c. s'a ținut alegere de notar în cercul notarial al Cuculatei, căruia îi aparține comunele Comana inferioară și Lupșa, protopretoriatul Șarcaia. Au candidat 12 inși, dintre cari d-l primpretor a pus în candidație 11. Toți alegătorii s'au grupat numai pe lângă 2 candidați, și anume, pe lângă Ioan Boldea notar substitut și George Pop not. cer. în Părău, care deja a 3 óra a reflectat la acest post. După votare s'a constatat, că d-nul Ioan Boldea a înrunit majoritatea de voturi 31, ér d-l Pop 15.

Esamenul din Religione cu elevii români gr. cat. din localitate se va ține Miercuri în 2 Iulie st. n. dela 2—4 óre p. m. în localul gimnasiului român.

Blăstem de mamă. Veduva lui Nicolae Doroga din Pricaz, lângă Orăștie, a blăstemat Vineri s'era pe copilul ei Nicolae: „măncă-ți-ar ciórele carnea pe dunga Murșului.“ Sâmbătă, în 21 c. a mers Nicolae Doroga cu traista de grumazi să trecă Murșul la Folt, unde avea să pășuneze vitele. Ajuns la Murș, într'un cin mic de pescari pentru 2 persoane, se aflau deja: Nicolau Voina, învățator și alți 3 tineri, cari tocmai erau să dea calea cinului deja prea încărcat; ajuns la cin, Nicolae Doroga se aruncă și el, al cincilea. Învățătorul Nicolau Voina înzadar i-a strigat să nu se urce în cin, că și așa sunt prea mulți. Ajunși pe valurile Murșului umflăt de multe ploii, erau aproape să ajungă t'fieri

malul dinspre Folt, când de-odată cinul începă a se cufunda, în urma poverii mari, și ajunși în apă până la brâu, toți cinci au sărit în apă. Învățătorul Voina și unui tiner i-a succes a ajunge malul prin înot, doi inși se ținéu de cin. care se întórse cu fundul în sus și apăruse la suprafață, amândoi își făcură vislă din brațele lor și după o luptă desperată de o óra, li-a succes a ajunge la malul de unde plecară cam 2—3 chilometri cătră Turdaș, scăpând de primejdia, că îi amenința. Durere, micul Nicolae Doroga, abia în etate de 14—15 ani, a cădut jertfă „Blăstemului de mamă“, urșită înainte cu o și! Cadavrul încă nu s'a aflat.

Esamenul cu elevii dela școlă primară conf. gr. or. a bisericei Sf. Treimi de pe Tocile (Brașov) s'a ținut în 9 Maiu n. sub presiul M. O. D. protop. Ioan Petric. Esamenul — după cum ni-se scrie — s'a început la órele 2 p. m. și a durat până la órele 4^{1/2}. Învățător d-l Ioan Suciu, care servese la numita școlă cam de 22 ani. Copiii și copilele din anul prim de școlă, au dat răspunsuri nu tocmai precum s'ar fi așteptat. Mai bine au răspuns cei din anul al doilea. N'a făcut bună impresie, că cântările, cari atât de mult înalță inima omului, au lipsit cu totul. Sperez înse, că în viitor d-l învățător Suciu va da un seceriș mai mulțumitor cu elevii săi. Nu mă îndoiesc, că așa va fi, Am đis acestea fără de a voi să-l învinuiesc de neglijență, ci mai virtos pentru a-l îndemna și îmbărbăta la muncă, pentru-ca și sporul de care toți ne vom bucura, să fie mai mare. — *Un binevoitor al școlii.*

Omoruri înfiorătoare. La un canton al căilor ferate dintre Mitrovitz și Vucovar s'au întâmplat nisce omoruri îngrozitoare, că-roră i-au cădut victimă trei persoane. Duminica trecută pe la órele 8 s'era s'a oprit ultimul tren la canton, în care s'au urcat mulți pasageri, mai ales muncitori, cari mergeau la Vucovar. Cantonierul Vincențiu Laurik a închis cassa, după-ce a plecat trenul, și s'a dus cu familia s'a la odihnă. Numai fiul său, în etate de 15 ani a plecat de acasă cu vacile la pășune. Pe la órele 10 băiatul auzi în apropierea casei două împușcături, dér gândia, că tatăl său a împușcat asupra vr'unei vulpi, care venia în timpul din urmă mereu la găini. Pe la órele 3 dimineța băiatul veni acasă cu vacile. Când a intrat însă în casă, a găsit pe tatăl său, pe mamă-sa și un frate de 5 ani culcați la pământ într'o baltă de sânge. Părinții trăiau încă, dér erau leșinați, copilul însă era mort. Fie-care avea la cap câte o rană deschisă de împușcătură. Băiatul nu scia la început, ce să facă. La órele 4 însă, când sosi un tren, el puse o cartușă de signal pe șină și trenul se oprí. Băiatul a povestit apoi, ce s'a întâmplat S'a telegrafiat la stațiunea cea mai apro-

piată, de unde a venit la fața locului gendarmii și un medic. Talharii au spart cassa și au luat totul. După cum spune băiatul, tatăl său putea să aibă vr'o 150 florini, ér în cassa de bilete puteau să fie de asemenea vr'o 30—40 fl. Gendarmeria a pornit cercetare riguroasă pentru descoperirea făptuitorilor.

O întâmplare duiosă In Laibach (Craina, séu țera Granerilor) s'a întâmplat următorul lucru dureros: Inginerul Heinz Otto s'a dus cu mirésa sa, Maria Asoli, să-și cumpere verigi de logodnă. După-ce le-au cumpărat, s'au întors spre casă, mirésa cu tramvaiul electric, mirele în urma tramvaiului, pe bicicletă, amândoi cu inima plină de fericiere. La o întorsătură de uliță nu sciu cum s'a întâmplat, că mirele cu bicicleta ajunse înaintea tramvaiului, care a trecut peste picioarele lui, sdrobindu-l în mod îngrozitor. Nenorocitul mire a fost dus sub pórtă unei case, unde s'a chemat repede un preot, care l'a cuminecat, i-a dat ungera de pe urmă și tot-odată l'a și cununat cu mirésa. Ómenii, cari au vădut această scenă, plângeau cu hohot de mila lor. Inginerul muri a doua și în spital.

Măcelul dela Zárány. Săptămâna trecută s'a serbat hramul în comuna Zárány, numită pe nemțesce și Zagersdorf în comitatul Șopron, dincolo de Dunăre. Pentru păzirea bunei rândueli s'a trimis la această serbare și doi gendarmi, și anume comandantul titular de port Szugfil și gendarmul Kalman Iozsef. Cei doi gendarmi, sosind la fața locului, s'au dus la un cunoscut al lor, care era finanț și s'au pus pe beute. Cătră miezul nopții s'au dus cu toții la birtul lui Pichler, unde s'au așezat la o masă, ér arma au pus'o la oparte, întâi se uitau la dans, dér pe urmă le veni și lor pofta să jóce. Szugfil, care era beat tun, auzi cum lângă el se sfădiu nisce feciori. Numai decât să duce lângă d'nsii și îi soméză să nu facă gălăgie. Unul din ei răspunde: d-le gendarm, aici n'ai mai multe drepturi, decât ori-care din noi și n'ai dreptul să vorbesci, decât când cineva să légă de d-ta. Szugfil se repeđi la ei și se începú o hărțuială. Kálmán Iozsef vădend acesta s'a dus repede după pușcă, pe care o descărcă în mulțime. Numai decât cădú la pământ fata Sofia Miletic, căreia un glonț îi străbătú prin cap. Afară de această nenorocită fată au mai fost rănite de selbaticul gendarm încă șapte persoane, dintre cari unii se luptă cu mórtea. Éta, unde póte ajunge selbătécia unui gendarm beat.

O corabie — mănăstire. Dilele acea tea a sosit în portul Taganrog (Rusia) o corabie a mănăstirei sf. Pantelimon din sf. munte Athos cu numele: „Pocrov

Apoi trecend dela un obiect la altul, domnul Hamel se puse să ne vorbescă despre limba francesă. Ne spunea, că este cea mai frumoasă, cea mai limpede, și cea mai încheată dintre tóte limbile lumii; că trebuie să o păđim între noi și să n'o uităm, pentru-că când un popor ajunge în sclăvie, cât timp el ține morțiș la limba sa, ca și cum și-ar ținea în mână cheia temniței sale.*) Apoi luă o gramatică și ne ceti lecțiunea. Eram mirat vădend cum înțelegeam.

Tóte câte mi-le spunea imi păreau ușóre, ușóre de tot. Cred, că nici când nu l'am ascultat atât de atent și că nici el nu a avut nici-când atâta răbdare în explicațiunile sale. Ai fi putut crede, că înainte de a se duce bietul om, ar fi vrut să ne dea întréga sa sciință și de a ne face să ne între în cap dintr'o singură dată.

După ce a isprăvit cu lecțiunea, am trecut la scris. Pentru diua cea domnul Hamel ne pregătise exemple de tot noué, cari erau scrise cu litere runde: Franța, Alsacia, Franța Alsacia. Cuvintele acestea

ne apăreau ca mici drapele, cari falfăiau împrejurul clasei noastre. Ar fi trebuit să vadă cineva câtă silință își dedia fie-care și câtă liniște domnea! Nu se auzia altceva, decât scrițaitul penițelor pe hârtie. De-odată intrară în clasă mai mulți gândaci de Maiu; nici unul însă nu-i luă în seamă, nici chiar cei mai mici cari se aplecau să desemneze liniile lor cu o inimă, cu o conștientositate, ca și când și asta s'ar ține de limba francesă...

Pe coperișul școlii gurruiau încet porumbei și mi-am đis ascultându-i:

— „Óre nu-i vor obliga și pe aceștia să cânte nemțesce?“

Din când în când, când imi ridicam ochii de-asupra paginei mele, vedeam pe domnul Hamel, cum stă nemșcat la catedra sa și fixéză obiectele dimprejurul lui, ca și când ar fi voit să-și ducă în privirea sa întréga școlă... Gândiți-vé! De 40 de ani locuia într'același loc, cu curtea și clasa înaintea ochilor săi.

Numai băncile și pupitrele s'au vopsit, erau róse de multă întrebuintare; nucul din curte s'a mărit și hemeiul, pe care-l plantase el, se ncolăcea acuma pe la ferestrii și până pe coperiș. Ce supărare trebuia să fie pe capul bietului om, să lase

tóte lucrurile astea și s'asculte pe sora sa, care se preumbla în odaie, de-asupra, gata să închidă cuferele lor, căci trebuiau să plece cum e mâne; să mérgă din țéră pentru vecii-vecilor.

Pe lângă tóte astea el a avut curagiul să ne țină prelegerea până 'n capét. După caligrafie, am avut lecția din istorie; apoi cei mici cântară cu toții: ba be bi bo bu.

In fundul sălii, b'etrânul Hauser și-a pus ochelarii și ținend în mână abecedarul, silabisa literile dimpreună cu ei. Vedeai cum se sirguesce și el: vocea-i tremura, și ne era atât de comic să-l ascultăm, încât aveam poftă când să ridem, când să plângem. Vai! imi voiú aduce pururi aminte de ultima mea prelegere...

De-odată césornicul bisericei bătú ora amedii, apoi sună clopotul de „Ave Maria“ și într'același timp gornele prusacilor, cari se reîntorceau dela esercițiu, răsunară sub ferestrele noastre. Domnul Hamel se ridică foarte palid, la catedră. Nici când nu-mi părú atât de înalt.

„Amicii mei, ne đise, amicii mei, vréu vréu...“

Însé ceva îl înăbușă. Nu putea să urmeze frasa.

Se întórse spre tablă, luă o bucată de cretă și, apăsând cu tótă puterea, scrise cât putú de apésat:

„Trăiescă Franța!“

Apoi rămase acolo cu capul r'ezimat de zid și fără să ne mai spună o vorbă, ne făcú semn cu mâna:

„S'a isprăvit... puteți merge!“

H. P. P.

Cântec.

Mândro, astăđi ești frumosă,
Te-ai gătit de s'erbátore,
Ți-ai prins mijlocul în bete
Și în fluturi de argint;
Ți-ai scaldat buzele 'n rouă,
Ți-ai prins flori la cingátore
Și în părul tău de aur,
Albe flori de m'argărint....

Duiosia ta senină
Mi-amintesce c'altă dată
Eram alții; — și-astăđi singur
Torc fuiorul unui plâns;
Mă cutremură trecutul,
Când ți'ntorci privirea tótă,
In spre locul unde-odată,
Flori de dragoste am strîns....

*) S'il tient sa langue, — il tient la clé qui de ses chaînes le délivre. — F. Mistral.

presvitaia Bogorodița". Corabia este o mânăstire. Căpitanul corabiei și toți matrozii sunt călugări dela muntele Athos și poartă haine călugărești; căpitan e părintele ieromonach Gherasim, împodobit cu toate distincțiile cuvenite. Hainele călugărilor matrozii sunt încât-va amăsurate menirii lor ca matrozii. Corabia negru tenciuată poartă în frunte o cruce mare și cuprinde în sine o biserică, unde căpitanul igumen Gherasim în totă ziua țelebrăză. Pe corabie se țin cu rigurozitate toate regulile călugărești, femei nu vin pe corabie. Ea a transportat mir de pe muntele Athos pentru mânăstirea sf. Panteleimon din Moscva. Căpitanul-igumen și călugării matrozii sunt Ruși, corabia însă călătorește sub flamură turcească.

Aventura unui principe. Din Londra se comunică o scire foarte curioasă. Se știe anume, că poliția ar fi arestat o bandă de omeni stricați într-o cărciumă din cele mai păcătoase în partea cea mai depravată a orașului. Intre omenii aceștia ar fi fost și un principe dintr-o familie domnitoare europeană, care petrece actualmente în Londra. Principele și-a părăsit locuința, ce i-s-a pus la dispoziție de către Curte, a cinat într'un hotel, și nu se știe cum s'a luat în tovărășie cu acei derbedei. Diarele englese spun, că starea în care au fost găsiți cei arestați, nu se poate descrie. Numele principelui este ținut secret.

Doi copii arși în Sibiiu. În ziua de 26 Iunie a izbucnit în Sibiiu, în apropierea cimitirului evang. un incendiu. Pompierii au eșit imediat la fața locului. Se aprinsese un grajd, care a ars până la pământ. Din ruinele grajdului, pompierii au scos cadavrele carbonisate ale unui băiat în etate de 4 ani și a unei fete de 7 ani, amândoi copiii familiei Klör, care plecase de acasă la lucru, lăsându-și copiii fără supraveghiere. În absența părinților, s'au jucat cu chibrituri, și astfel s'a produs nenorocirea.

Un student în filosofie, din familie cinstită și cu purtări bune, ar voi să ocupe peste vară un post de correpetitor și educator pe lângă unul său doi băieți de gimnasiu, său școlă reală. El poate da lecții și din limba francesă. Onorariu corespunzător împrejurărilor. Adresa la redacția foiei noastre.

Morțea năpraznică a unui oficer. Locotenentul Richard Adam dela regimentul Molinarty, cu garnisona în Kecskemét, a murit Marți spre Miercuri noaptea de o morțe grozavă. Locotenentul s'a culcat cu țigara aprinsă în gură. Din nenorocire a adormit în curând și cădându-i țigara din gură s'au aprins din ea albiturile de pe pat. Locotenentul s'a trezit târziu, când totă odaia era plină de fum. Repede s'a sculat să deschidă ferestra, dar n'a putut merge, decât până la mijlocul odăii, unde a căzut înădușit. Așa l'au găsit a doua zi dimineața mort.

Concert militar. Mâine Duminecă sera la hotelul „Pomul verde“ concert militar. In cas de ploaie în salonul de sticlă. Întrare liberă.

Rectificare. In darea de sémă despre suprasolvirile făcute cu ocazia petrecerii populare a Brașovechenilor, publicată în numărul trecut al foiei noastre, s'au strecurat două greșeli, pe cari le rectificăm. Anume: d-l paroch Iosif Maximilian a contribuit 2 cor., și I. Voicu, măestru zidar 1 cor. (ambii din Brasovul-vechiu), ér în loc de N. M. e a se ceti: N. N.

Schimbare de local. Atragem atențiunea publicului din Brașov și jur, că farmacia dela „Biserica albă“ (din strada Inului 32) se va muta în casa farmacistului Fr. Kellemen (strada Vămii nr. 8.) A-se vedé anunțul pe pag. VIII.

Ospeți bucuresceni în comitatul Hunedórei.

Pe la începutul lunei viitoare, mai mulți profesori și alți omeni de știință din Bucuresci vor face în comitatul Hunedórei o excursiune de studii.

Éta ce cetim în privința acésta într'un raport despre o ședință a comitetului diriguitor al societății maghiare de istorie și archeologie ținută în Deva, Dumineca trecută, care raport a fost publicat în ziarul *Hunyadvármege* dela 26 I c.

In fine directorul museului și secretar, aducând la cunoștință, că la începutul lunei lui Iulie comitatul nostru va avé onóra a fi visitat de mai mulți profesori dela Universitatea din Bucuresci și de mai mulți membri ai Academiei de acolo, în scop de a face studii, comitetul a decis ca, cu sprijinul înaltului guvern, al comitatului și al administrației, să ia toate măsurile posibile, pentru a pune la cale o primire entusiastă a companiei excursioniste, compusă din 45—50 persoane și de a-o călăuzi, și acésta cu atât mai mult, cu cât vrem să ne revanșăm pentru primirea distinsă și atențiunea, de cari au fost împărtașiți înainte de asta cu cute-va săptămâni în România, profesorul universitar din Budapesta, Dr. Lóczy Lajos, ér în zilele acestea, Dr. Kunos Ignacz, cu auditorii lor.

Conducătorul ospeților din România, pe cari îi așteptăm cu simpatie, va fi archeologul Grigore Tocilescu, profesor universitar, senator și director al museului național din Bucuresci și vor veni să viziteze museul societății noastre, antichitățile din parcul dela Mintiea, ruinele amfiteatrului din Grădiștea, cetatea dela Hunedóra și alte frumuseți naturale ale comitatului nostru și sperăm, că cercurile competente vor face totul, ca să se simtă bine în

mijlocul nostru și să primescă impresiuni plăcute.

Despre acésta excursiune se amintesc și în articolul de fond din numărul de față.

ULTIME SCIRI.

Primum următórea telegramă despre o nouă perchișiție domiciliară, ce s'a făcut în Sibiiu:

Sibiiu, 28 Iunie. Astăzi s'a făcut o nouă perchișiție domiciliară la noi pentru a confisca, la ordinul procurorului, adausul „dar de Pasci“, ce fusese alăturat la „Foia Poporului“ (numărul de Pasci) din cauza biografiei martirului dela 1848 *Buteanu*, ce-o conține, și care este scrisă de Victor Lazar.

Constantinopol, 27 Iunie. Consacrarea lui *Firmilian* ca metropolit sêrb la Ueskueb se va face în mânăstirea Skalotes, din apropiere de Dedeagatsch. Firmilian a fost invitat de patriarhat să se ducă la acea mânăstire.

Londra, 27 Iunie. Deștépță îngrijii serioase scirile, că regele Eduard simte éráși mari dureri. Crisa, în bóla regelui, se așteptă pe mâine. La locurile bine informate se susține, că starea sănătății regelui s'a înrêutățit și speranțele de rein-sănêțóșare sunt foarte mici.

Copenhaga, 27 Iunie. Mare neliniște și consternare domnesce la curtea de aici din cauza scirilor nefavorabile sosite din Londra.

Berlin, 28 Iunie. După ultimele sciri sosite aici din Londra în bóla regelui Eduard se observă o considerabilă îndreptare. Unele diare speréză, că încoronarea se va face la tómnă. Pe de altă parte ziarul „Independance“ din Bruxella primesc sciri din cercurile curții englese, după cari nu mai este nădejde de însenătoșare.

„Cuvêntări bisericesci de Massillon“ traduse din originalul frances de *Ioan Genț* protopop gr.-cat. român al diecesei de Oradea-mare.—Deja la 1898 apăruse în Oradea-mare cartea cu titlul de mai sus, care cuprinde 17 predici de ale vestitului orator ecleastic frances. Pr-dicile sunt împărțite de traducător după *anul bisericesc rêsăriten*, și fie care este pusă la acea Duminecă sêu sêrbátóre, cu a órei evanghelice se potrivesc predica.—Un volum elegant de peste 400 pagini în 8° cu portretul lui Massillon. Traducerea se distinge printr'un limbaj înalt. *Prețul 5 colóne (6 Lei 50) plus 30 bani porto.* Se afla de vânzare la Tipografia *A. Mureșianu*, Brașov.

„Școlă este casa omului de omenie“.

Discurs festiv, rostit în Septemvrie 1901 la serbarea școlară a sfinței S fii, patróna școlilor noastre, cu ocazia aniversării a 50-a dela punerea pietrei fundamentale a edificiului gimnasial.

De Nicolae Sulică, prof. gimn.

„Școlă este casa omului de omenie“.

(Proverb din popor.)

Episcopul Șaguna dicea în discursul său festiv, ținut acum 50 de ani în ziua sf. Sofii, că i-se pare a se fi revelat tainica voință a proniei ceresci, a providenței, în faptul, că punerea pietrei fundamentale a acestui lăcaș al înțelepciunii, a concăzut tocmai cu ziua sf. Sofii, ziua sf. Înțelepciunii. Și în adevăr, par' că o tainică putere a întocmit acésta minunată coincidență, care din capul locului avea să sigileze predestinațiunea acestor instituțiuni de cultură românească, ca templu, ca altar sacru al înțelepciunii.

A fost un moment de fericită inspirațiune momentul, în care s'a zămislit în mintea și inima marilor noștri înaintași, gândul de a ridica Ierusalimul românesc aici în Brașov. Nu mai puțin fericit a fost momentul, când Șaguna, cea mai strălucită podóbă a bisericei noastre, a închinat aceste școli sf. Sofii, sf. Înțelepciunii.

Duchul înțelepciunii a presidat la întemeierea acestor școli, duchul înțelepciunii a și alimentat de atunci flacăra luminătoare a adevărului în acest templu al științelor și al virtuților. A fost un ceas bun, un ceas norocos ceasul, în care s'au așezat temelii materiale ca și spirituale ale acestui institut.

Au trecut 50 de ani de atunci, o respectabilă serie de ani, bogată în muncă binecuvântată și progres. Cinc-șeci de ani de-arândul s'a adus jertfă de multămintă sf. Înțelepciunii, Sf. Sofii care a luat sub scutul său aceste școli.

Astăzi, când duchul sf. Înțelepciunii e din nou invocat asupra-ne prin rostul sfințit al slugitorilor altarului Domnului, nu mă pot sustrage nici eu, modestul slugitor la altarul sf. Înțelepciunii, chemat să susțin de astă-dată prin rostul meu continuitatea cu firul trecutului — nu mă pot sustrage nici eu de sub magica influință a acelor idei, cari au frământat mintea marilor noștri înaintași de acum 50 de ani, în acele momente de fericită sêrbátóre.

Voiu cerea să rămân în aceeași sferă de idei.

Am cetit și recetit cuvintele sêrbátóresci, inspirate de duchul înțelepciunii și de duchul dragostei de neam și limbă, cari au resunat acum 50 de ani în locul acesta. Am rămas străbătut de căldura lor și dat-am curs liber cugetărilor mele: Carte, lumină, învățatură, școlă, înțelepciune pe séma poporului nostru robit de întunerecul nesciinței, au fost cuvintele de ordin ale acelei zile memorabile.

Când pierdută, tu îți legeai
Soldu 'n vuiet de vióră
Și'ntrevéd priu borangicul
Cămășuței, dalbul strop, —
Strinsul altuia mă frînge,
Risul lui mă înfióră,
Și pornesc pe sub mestecăni,
Dorul inimei s'ngrop....

Imi iau fluierul de vișin
Și-mi joc degetele-n clape,
Și curg undele-n suspine,
Retrezind trecutu-mi drag;
Mlădióse se strecórá
Ca adêncul unei ape,
Și 'ntristat mă 'nec în plânsul
Chinuitului pribeag....

R.-Sărat

Alexandru Zamfirescu.

Poesii populare.

Am drăguț de gazdă mare
Da nu-mi place, că-i hîd tare,
Nu știu măsă ce-a gândit,
De l'a făcut așa hîd.
Mă mir și el ce gândește

De cu mine vorovesce,
Ori doră-mi trage nădejde?

Bade pe mormântul tēu,
Rêsărit'a dorul meu
In formă de ierbă verde
Lumea'l vede și nu crede,
Dér nu credă, lumea-i rea
Și nu-mi sca inima mea,
Lumea-i rea și-i blăstemată,
Inima mea îi curată
Ca și apa din isvor —
Te jelesc bade cu dor,
Te jelesc și te-oiu jeli,
Până la tine-oiu veni.
Te-oiu jeli cu sufletu,
Sê nu mă scie satu,
Te-oiu jeli cu inima,
Sê nu mă scie lumea,
Că lumea-i înșelătóre
Și-l uită pe cel ce móre

Dăi, cântă guriță mândră,
Nu'ți fie lumea urită,
Pân' ce mi-i urită mie,
Nu'ți fie gură și ție!

Gându-mi stă firea mă bate
Din strêin sê-mi fac un frate.

Din cănele de strêin
Nu poți face frate bun.
Din cățeuă de strêină,
Nu poți face soră bună.

Inimă supêrciosă.
Ce sê-ți dau sê fi voiósă?
— De mi-ai da bunul lumii,
Eu voiósă nu pot fi;
Ce-am pedut n'oi mai găsi.
De mi-ai da totă lumea,
Ce-am pierdut n'oi mai afla.

N'am vêdut pe badița
De Duminecă sêra,
Gura dice, gura minte
Că l'am vêdut mai 'nainte.
L'am vêdut în prânșisor,
N'am putut prânși de dor.
De 'l mai vêd pân' la gustare
Mie nu-mi trebe mîncare.

Pe la noi pe la Giurgesci
Rêsărit'au flori domnesci.
Da cine le-a rêsădit?
Din cloplul badi-o sârit
Când la cătane-o pornit,
C'a fost tare năcâjit.

Da cine le-a sémănat?
Din cloplul badi-o picat,
C'a fost tare supêrat.

Sê fi bătut Dumneșeu,
Ața lêgânului meu.
Că n'a fost lêgân cu noroc,
Numai de-aruncat în foc.
N'a fost lêgân spre tignelă,
Numai de-aruncat în pară.
Străină-s, strêin mă chêmă,
Strêină-s de-a bună sémă,
Vin'o mamă pân' afară,
Și-mi arată drumu 'n țeră.
Vin'o mamă și-mi mai spune!
Pe ce drum sê merg în lume?

Vai de lin, vai de pelin,
Vai de omul cel strêin,
Vai de fir de busuioc,
De omul fără noroc;
Vai de firul de bujor
Și de omul cel cu dor.

Culese de: C. Manu.

Păstrând aceeași albie a cugetărilor, printr'o apropiată asociațiune de idei, am combinat cele trei elemente: școlă, înțelepciune și popor, formulându-mi întrebarea: Ce crede înțelepciunea poporului nostru despre școlă, ce concepțiune, ce părere a ajuns să-și formeze poporul nostru în decursul vremurilor despre școlă, ca factor de viață și de cultură?

Imi trebuia răspuns. L'am căutat și l'am aflat.

Am deschis cartea înțelepciunii poporului nostru.

Da, poporul nostru își are înțelepciunea sa, filosofia sa proprie, ăcăstă carte a înțelepciunii poporului nostru e aproape nesfârșită, ca și șirul vremurilor, ce l'a ispitit de vécuri.

Poporul român și-a avut tot-déuna școlă sa, o școlă tot atât de veche ca și el, dér nu în palate mărețe și pompoze, ci afară, la câmp, la córnel plugului, sus la munte în mijlocul turmelor, pe cărările rătăcite ale codrilor, pe drumurile făcute de vijelii și de ninsóre, pe câmpul de luptă în mijlocul sgomotului de arme și al strigătelor de rășboi. E școlă vieții școlă poporului nostru, ăcăstă element dominant în această școlă a vieții a fost *sufărința*. Poporul nostru e un popor pățit, e un popor trecut prin tóte peripețiile vieții. E școlă *sufărinți*, școlă, la care a umblat poporul nostru, ăcăstă școlă a ășit purificat, strălucind cu caracterul său istoric, așa precum il cunósce istoria, ca element de ordine și de cultură, a ășit oțelit, fortificat trapesce și sufletesce, ducénd cu sine drept căștig intelectual, drept merinde dela școlă, o comóră de învățături practice, comóra esperiențelor sale din trecut, comóra înțelepciunii sale de astăzi.

Am deschis cartea înțelepciunii poporului nostru și am rășfoit filă de filă, nedumerit și înșetoșat de a soi, cu ce convingere s'a ales némul nostru asupra școlii, pe care învățase s'o pretuiască în tot decursul vieții sale seculare?

Aici am cetit cuvinte de aur, impoșante prin simplitatea adevérurilor lor, ca: Cine învăță la tinerete se odichnesce la bătrânețe; cine întrăbă nu greșesce, dér la or-ăcă trebă pe Stan pățitul întrăbă; nu cine trăesce mult, scie multe, ci cine umblă mult, scie multe; vremea învăță pe aceia, car' n'au dascăl; nevoia învăță pe om; tótă lumea este școlă; biserica este casa lui Dumnezeu, ăcăstă școlă casa omului de omenie.

Aici m'am oprit frapat.

„Școlă este casa omului de omenie!“

Am rămas surprins în primul moment, ca față de ceva nou, ce nu mai audeșem, ăcăstă în al doilea moment străbăténd adăncimea acestor cuvinte, m'am recules și am început să meditez.

Am cutreerat cu gândul tóte școlile némurilor culte ale pământului.

Am întălnit în frunte pe vechii Greci și Romani.

Școlă pentru Grecii cei vechi era o instituțiune pentru crescerea curat estetică, pentru desvoitarea și perfecționarea armonică a frumșetii trupesce și sufletesce. Instrucțiunea teoretică, literatura și artele pentru vechii Romani erau nisce îndeletniciri de a doua mână, neserióse, „leviora studia“, precum diceau ei, ăcăstă școlă pentru ei era o distracțiune, jucărie, *ludus*, precum se dice latinesce. Sunt nisce concepțiuni caracteristice acestea pentru anticul popor grecesc, ca și pentru poporul roman.

Care e concepțiunea poporului românesc despre școlă? Școlă e isvor de omenie pentru or-ăcă om, dice înțelepciunea poporului nostru.

Ce e „omenie“, ce o pretinde înțelepciunea poporului nostru, ca misiune specială a școlii nóste românesce? Limba românescă are o mulțime de expresiuni pentru indicarea omului integru, care se scie impune prin individualitatea sa superióră. Așa sunt: om de inimă, om la locul său, om să te legi la rane cu el, om de trebă, adăcă om, pe care-l poți întrebuița acolo unde trebuie, om harnic, cu care te poți ajuta și în care te poți încrede. Idealul ca om însă,

după psihologia poporului nostru, este *omul de omenie*.

„Omenesce“ în frasa a se purta omenesce, „a omeni“ în frasa a omeni pe cineva, și „omenie“ în frasele: om de omenie și a învăța omenie, sunt trei noțiuni inrudite, ce se reduc la noțiunea fundamentală de *om*. A se purta omenesce séu a omeni pe cineva, însemnéază a se purta așa, precum cere demnitatea omului ca ființă superióră, spre deosebire de turma necuvântătoare a dobitócilor.

Omenie după această interpretare este suma tuturor facultăților spirituale, ca semne distinctive ale omului — ființa rațională — față de animalul stăpănit exclusiv de patimi. Noțiunea de „omenie“, după concepțiunea poporului nostru, involvă în sine tot ceea-ce pe om il face om și-l deosebesce de dobitoc.

Atribuțiunile omeniei sunt tot ceea-ce e frumos și nobil în ființa omului. Omul de omnie va fi așa-dară omul desbrăcat de tot ce nu e de demnitatea lui de om, va fi omul înzestrat cu calitățile cele mai înalte sufletesce, culminând în sentimentul de cinste, de onóre, de bun simț. Om fără omenie, om care și-a mâncat omenia, după graiul poporului nostru, este acela, care și-a pierdut simțul de onóre, de rușine, cea mai mare virtute în ochii poporului nostru.

Nu există limbă pe față pământului, care să fi sciut întrupa, concentra în chipul acesta într'un singur cuvânt tóte atribuțiunile distinctive, car' constituie esența spirituală a omului, ca cea mai superióră ființă a creațiunii.

Póte numai limba latinésce ne mai ofere în punctul acesta o apropiată analogie prin cuvântul său *humanitas*, humanitate, humanism, indicând tot cam aceeași ce indică omenia românescă.

Formațiunile analogice ale celorlalte limbi nu sunt decât nisce fabricațiuni savante, imitate dapă formalatinésce. *Humanitas* este o formațiune isvorită din simțul și judecata poporului roman, întocmai ca și omenia din mintea întregului popor românesc.

Amintesc lucrul acesta nu ca un curiosum lingvistic, căci am convingerea, că această admirabilă coincidență a l. latine și a l. românesce nu e ceva întâmplător, accidental, ci odată ce sângele apă nu se face, după înțeleptă vorbă a poporului nostru, în această coincidență trebuie să vedem ca și în multe altele o continuitate neîntreruptă, o supravăuire a sufletului poporului roman în lumea sufletesce a poporului nostru.

Glasul esperiențelor poporului nostru cere dela școlă românescă ceea-ce școlă modernă a popórelor civilizate abia în timpul din urmă a ajuns să înțelégă, cere pe lângă *instrucțiune*, carte și învățatură, și *educațiune*, omenie. Școlă românescă va avé să formeze înainte de tóte caractere, car' cu cinste și onóre să póta suporta furtunosă luptă a existenței, car' să póta cu demnitate resista tuturor tentațiunilor vieții.

E ceva la tot cazul caracteristic, că maxima poporului nostru în clasică definițiune a misiunii ideale a școlii românesce par' că vré să separe, preferind partea *morală* a învățământului față de partea *intelectuală*. „Brânză bună în burduf de căne“ va dice înțelepciunea poporului nostru despre învățatura desbrăcată de nobila haină a virtuții și moralității.

Istoria trecutului némului nostru dovedesce, că nu e ceva paradoxal a afirma astăzi, că în trecut poporul român și-a putut susține cu demnitate locul, ce i-s'a predestinat, mulțămită nu culturai sale superióre teoretice, ci istețimei sale naturale și mai presus de tóte moralului său înalt omeniei sale.

Ătă dér devisa actuală a școlii românesce pe depliu justificată prin trecutul istoric al némului nostru.

Omenia a fost aceea, pe care a învățat'o poporul nostru în trudnica școlă a vieții, și omenie cere înțelepciunea poporului nostru dela școlă românescă. Dăcă istoria cunósce némul nostru ca pe acel popor, care în tot decursul vieții sale seculare, în pace și 'n rășboi, acasă ca și în

fața lumii a sciut s' salveze și să-și păstreze intactă virtutea sa cardinală: demnitatea sa de om, atunci cu tot dreptul cere înțelepciunea acestui popor dela școlă românescă de astăzi, să crească omenii de omenie, bărbați în tótă puterea cuvântului, bărbați conșcii de demnitatea lor omenesce.

Precum cuvântul omenie ca formațiune lingvistică e o podóbă a limbei românesce, așa și maxima: „școlă e casa omului de omenie“ este o podóbă alésă a nobleței cugetării, a înțelepciunii poporului nostru. Nu cred, că póte fi o definițiune mai desvărșită a școlii ca instituțiune culturală, decât clasică definițiune a poporului românesc. Omenia reasuméză în sine tot ceea ce ați numim cultură a minții și a inimei. Dăcă humanismul a fost vécuri întregi exclusivul isvor de cultură pentru omenimea renăscută și a rămas și ați fundamentalul ideal al instrucțiunii gimnasiale, atunci omenia, acest humanism per excellentiam românesc, stabilesc ca țintă finală a instrucțiunii românesce tot ceea ce este mai nobil și mai ales în om.

Omenia omului o constituie două elemente distinctive ale psihicului său: rațiunea sa superióră și nobleța inimei sale; știința, cunóscețele sale înalte și virtuțile sale, car' l-au făcut stăpân preste minunile universului. Științelor și virtuților (*litteris et virtuti*) este consacrat și acest măreț templu al Sf. Înțelepciunii, care adăpostesce deja de o jumătate de secol la sinul său isvoritor de lumină și de omenie pe toți iubitorii de înțelepciune. Școlă e casa omului de omenie, dice înțelepciunea poporului nostru. Voi, fi ai neamului nostru, trimiși să creșceți aici sub aripele acestei școli spre folosul neamului voștru, însemnați-vé cu ce capital spiritual așteptă némul nostru să părășiți acest templu consacrat sf. Înțelepciunii. Ȑiaua sf. Înțelepciunii de astăzi cere dela voi, prin rostul înțelepciunii poporului nostru, să deveniți prin școlă românescă bărbați demni de némul voștru, să fiți pururea omeni de omenie, caractere nobile, pururea reprezentanți demni ai spiritului omenesc.

Așa să fie!

Aniversarea luptei dela Custozza.

(Din 24 Iunie 1866).

Predică festivă, ținută ostașilor în 9 (23) Iunie 1902 în biserica gr. or. română a sf. Adormiri din Brașov-Cetate, de preotul militar Nicolae Fizeșianu

Ostași creștini!

Iubiților mei fii sufletesce!

Poimâne se implinesc 36 ani dela crâncea și sângerósa bătălie dela Custozza de pe pământul Italiei, unde oștirea noastră a secerat o isbândă dintre cele mai strălucite asupra vrășmașului.

Ȑi însemnată este decă Ȑiaua de poimâne, Ȑiaua de 24 Iunie după calendarul nou, pentru armata țării nóstre, și cu deosebire Ȑi însemnată, Ȑi de bucurie, Ȑi de onóre și mărire neperitoare este Ȑiaua această pentru acele regimente, car' au luat parte în acel rășboi și car' au stat în linia de foc și au luptat în acea bătălie — pentru ele — de vecinică aducere aminte.

Intr-ăcelea regimente, car' prin bravura lor au hotărit sörtea luptei și ni-au căștigat învingerea, au fost și regimentele de inf. ces. și reg. Nr. 33 din Arad, 43 din Caransebeș, 50 din Alba-Iulia, acum în localitate, și 63 din Biștrita compuse tóte și atunci ca și astăzi, în parte covărșitoare din fii credinciosului popor românesc din această țără.

De aceea și regimentul nostru din garnisóna din localitate, și anume *regimentul de inf. ces. și reg. Nr. 50*, mândru de faptele viteze ale înaintașilor săi, ține serbătóre în tot anul în *Ȑiaua de 24 Iunie st. n.*, aducéndu-și aminte cu laudă și recunósceță de curagiul, bărbăția și vitejia neîntrecută a acelor eroi, car' credincioși jurământului militar, cu nepăsare de mörte și-au pus sângele și viața, avutul lor cel mai scump, pentru tron și patrie.

Când regimentul aduce prinos de laudă și de recunósceță falnicilor săi înaintași, prin această se cüstesce numai pe sine însuși și în chipul acesta se face vrednic și de cinstea lumii, pentru-că cel-ce nu ține la sine și nu se cinste-ce nici pe sine însuși, acela nu e vrednic nici de cinstea altora.

Dintre ofierii și ostași de rënd ai regimentului 50, care a luptat cu atăta

bravură pe colinele dela Custozza acum 36 ani, astăzi nici unul nu mai face parte din acest regiment. Un singur martor al gloriosei bătălii dela Custozza însă totuși a rămas la regiment până în Ȑiaua de astăzi, ca să mărturisescă urmașilor necontenti: de purtare bărbătescă, de ținută vrednică de laudă, de lupta vitejescă și de biruința strălucită a vrednicilor înaintași, ăcăstă martor s'a întors din bătălia dela Custozza înconunat cu cunună verde de laur, este *steagul voștru*, al celor dela reg. 50.

Ascultați decă cu băgare de sémă istoria acestui falnic stég și întipăriți-vé adănc în mințile și inimile voștre mărturiile lui despre Ȑiaua cea mare dela Custozza, despre Ȑiaua de onóre, ce e înscrisă cu litere de aur în cartea regimentului!

*

În vara anului 1866 am fost învăliț, fără voia și pricea noastră în rășboi sângeros cu două puteri mari de-odată, și anume: cu Prusia — o țără, ce astăzi face parte din Germania, séu din marea împărăție nemțescă — și cu Italia.

Astfel armata împărăției nóstre a trebuit să se împartă în două, pentru-ca o parte să dea pept cu óstea Prusiei, ăcăstă se cealaltă să mérgă și să lupte în potriva Italianilor.

Intre astfel de împrejurări grele, puțini de tot erau sorții noștri de isbândă, căci vrășmașul, care stătú în fața armelor nóstre, și într'un loc și într'altul era cu mult mai numărós, decât noi. Însé cu tóte acestea, întâmplarea a arătat limpede, că nu hotărésce totdeuna numărul ostașilor și mulțimea armelor, și că nu urméză totdeuna, ca cei mai număróși, cei mai mulți să fie tot-odată și cei mai tari, decât cei mai puțini după număr, dér mai harnici și mai voinici, când e vorba de fapte, când e vorba de onóra stégului.

În rășboiul nostru cu Italia, și anume în bătălia dela Custozza, s'a adevărit și dovedit această mai pe sus de tótă indoiala, căci aci am stat în fața unui vrășmaș aproape de trei ori mai mare la număr, decât noi, și totuși în cele din urmă norocul armelor a fost pe partea noastră.

În cuvântarea mea de astăzi mé voiú mărgini a vé vorbi pe scurt numai despre decursul acestui rășboi, arătându-vé mai cu sémă ținuta și purtarea bravă a regimentului nostru de inf. Nr. 50, care a luat parte la acest rășboi și care are tot dreptul a ține poimâne Ȑi de sərbătóre întru aducere aminte de faptele eroice ale vitejilor săi înaintași în bătălia dela Custozza.

Fiți decă și mai departe cu ascultare și cu băgare de sémă.

Când a ășit la ivélă scopul pe care-l urmărea Italia față de noi, de a pune mâna pe două țărișore frumoșe, și anume: pe *Veneția* și pe *Tirol*-ul de méđă-Ȑi, car' améndouă se țineau pe atunci — cea din urmă se ține și astăzi — de împărăția noastră; când Italia, pentru a ajunge la acest scop, începú să se pregatésce din greu a cuceri numitele țărișore cu armele, sciind, că de bunăvoie nu le vom da din mână, și când tot în scopul acesta încheiă chiar și o alianță séu tovrășie de arme cu Prusia, care la rëndul său încă voia umilirea monarhiei. Lucru firesc, că nici noi n'am putut sta cu mâinile în sin și de aceea se luară și la noi încă de cu bună vreme măsurile de lipsă, pentru-ca dușmanii, car' s'au legat și jurat în potriva noastră, să nu ne afe nepregătiți.

Astfel încă în primăvara anului 1866 la 21 Aprilie*) n. óstea noastră, care avea să se bată cu Italianii, a fost pusă pe picior de rășboi.

Regimentul de infanteriă 50, care prin luna lui Aprilie din același an veni cu 3 bataliöne din garnisónele sale de mai înainte la Verona (oraș în Italia-de-Nord), fú aci împărțit la brigada de sub comanda generalului-major baron *Fret de Bihain*, sub care stăteau încă regimentul de inf. Nr. 75 din Bohemia și batalionul de vânători din Tirol (Kaiser-Jäger), cu car' trupe reg. 50 a luptat umér la umér în tot decursul rășboiului. Brigada această se împărți la corpul al 5-lea de armată comandat de Generalul de cavalerie principele *Friederic Liechtenstein*.

Al 4-lea batalion al reg. 50 plecá la poruncă mai înaltă pe la începutul lui Maiu dela Alba-Iulia spre Italia, ajunse pe la mijlocul lunei la Udine, ăcăstă de acolo în 22 Iunie n. la orașul *Veneția*, spre a-l ține ocupat și a face într'ensul slujba obicnuită de garnisónă. Batalionul acesta rămase în Veneția până-ce s'a încheiat pacea și la rășboi n'a luat parte de loc.

*) Datele istorice sunt culese din istoria regimentului intitulată: „Geschichte des k. u. k. Infanterie-Regimentes Nr. 50, etc. von Guslav Ritter Amon von Freunfeld, Garde und Rittmeister der Ersten Arier-Leibgarde etc. etc.“ 1882. — Nota autorului.

Tot pe la începutul lui Mai pleacă și regimentul cu cele trei batalioane dela Verona spre alte locuri, hotărâte pentru întrunire.

În 9 Mai Arhiducele *Albrecht* de fericită aducere aminte și mareșal-campestru de oșină, luă comanda peste întreaga noastră oște, care avea să se măsura cu oștea vrășmașă italiană.

Acosta oște a noastră, numită „armata de sud”, era compusă de 3 corpuri de armată și anume: din corpul al 5-lea, al 7-lea și al 9-lea, precum și din o divizie de rezervă, cari toate la oaltă numărau 89,000 ostași cu 278 tunuri.

În 12 Iunie s'a orânduit adunarea puterilor armate pe lângă țărmul stâng al râului Adige și astfel regimentul nostru 50 se și adună două zile mai târziu cu reg. de Ulani Nr. 12 în *S. Bonfacio*.

Întâmplările mai însemnate și hotărâte urmară acum repede una după alta, și adevărat:

În 20 Iunie n. la 8 ore dimineața se ivi la străjurile noastre aședate în apropierea orașului *Mantua* un colonel italian, aducând și predând declararea de război a regelui Italiei *Victor Emanuel*.

La scrisoarea acesta derăzboiu a regelui Italiei, comandantul armatei noastre Arhiducele *Albrecht* n'a dat nici un răspuns, dăr în ziua următoare de 21 Iunie n. dădu trupelor sale ordin, adevărat poruncă de război, prin care le pregăti de luptă, făcându-le cunoscut, că oștea așteptată încă de demult a sosit și că războiul se va începe. Li-se vestesc trupelor mai departe scopul Italianilor, cari au pornit cu războiul în contra noastră pentru de a-ne lua provincia *Veneția*, „*vétru scumpă*” din coróna monarhului nostru, dela apărarea căreia atărnă onoarea armatei și cinstea fie-cărui ostaș. Cu cuvinte însuflețitoare îndemna și îmbărbătează apoi pe toți, să-și facă datoria de soldat cu scumpătate, având nădejde tare, că dreptatea fiind pe partea noastră, Dumnezeu le va ajuta, ca să ese biruitori și învingători din luptă. Er la sfârșitul poruncei de război se dice:

„Inainte deci soldați! plin de așteptare privesc împăratul și patria, și cu viață interesare de soarta noastră privesc mamele și soțiile vóstre, precum și frații, spre noi!”

„Inainte la luptă! în numele lui Dumnezeu, stigând cu glas tare și departe sunător: *Trăiescă Impăratul!*”

Ordinul acesta de război fu primit cu adevărată însuflețire de către regimentul nostru de care vorbim, încât fie-care aștepta cu nerăbdare oștea de a-se măsura cu vrășmașul și de a da probă de hărnicia și vrednicia sa.

În 22 Iunie ni-se începă marșul de concentrare s'au adunare a armatei noastre pe țărmurile drept al râului Adige, în ținutul Veronei. Brigada *Piret*, la care era împărțit reg. 50, înaintă și ea în ziua acesta până la *S. Michele* și se aședă în tabără sub scutul tunurilor din reduta *Elisabeta*; în 23 Iun. brigada plecă mai departe și cu toate că marșul acesta era mult îngreuiat prin arșița soarelui și prin năduful țărilor, feciorii noștri sosiră veseli și cu voce bună pe la 10 césuri înainte de amăzi la *Chievo*, unde tăbărând, li-se vesti ordinul de armată al Arhiduceului.

În ziua acesta de 23 Iunie armata noastră avea înaintea sa oștea regelui Italiei cu vre-o 130,000 ostași și cu aproape 300 tunuri, er îndărătul ei lângă râul Po alt corp de armată vrășmaș cu 90,000 combatanți sub comanda generalului *Cialdini*. Afară de aceste trupe puternice, Italianii mai aveau încă și alte două corpuri de armată la îndemână.

Fată de această sumedenie de oștire italiană, cât de mică și neînsemnată se părea oștea noastră cu cei 89,000 de ostași!

Arhiducele *Albrecht* avea de gând pentru ziua următoare (24 Iun. n.) a înainta cu armata sa spre râul *Mincio*, pe care și trecuse oștea regelui Italiei, apropiindu-se tot mereu de trupele noastre. Scopul Arhiduceului era, a cădea în cóntra inamicului și a-l isbi din latură, ca cu atât mai ușor să isprăvescă cu el de aceea luă hotărârea de-a ocupa încă în ziua de 23 Iun. unele puncte mai însemnate din acel ținut delos și astfel brigada *Piret* — în legătură cu al 5-lea corp de armată, comandat acum, în urmarea îmbolnăvirii grele a principelui *Lichstein* de către Locotenentul-Mareșal-campestru baron *Radich* — porni la la 4 césuri d. a. cu pași repede dela *Chievo* fără bagajă, numai cu trasurele de muniție și după un marș de 8 ore de tot greu și obositor făcut în bătaia ploaii, sosi pe la mezul nopții la *Castelnuovo*, unde abia află ceva adăpost în casele de acolo.

(Va urma).

Literatură.

„*Lucașfêrul*”, revistă literară. Apare în 1 și 15 a fie-cărei luni, după stil nou. Prețul unui exemplar 50 bani. Abonamentul pe 1 an 10 cor., pe jumătate de an 5 cor. Pentru străinătate 1 an 15 franci. *Budapesta* IV str. *Vörösmarty* 69 a.

Primul număr din revista „*Lucașfêrul*”, care poartă data de 1 Iulie 1902, ni s'a trimis la redacție și putem dice că se prezintă în condițiuni foarte bune, atât ca fond, cât și ca formă. Comitetul de redacție e compus din următorii domni: *Alex. Ciura*, șef. redactor, *Aurel Paul Bănușă*, editor și redactor responsabil. Membrii: *Oct. Goga*, *Ioan Lupăș*, *Ioan Montani*, *Dion. Stoica*, *Ioan Lăpêlat*, *Vas. E. Moldovan*, *Sebast. Stanca*, *Georghe Zăria*. Intre aceste nume găsim câte-va cunoscute, cu semnătura cărora au apărut deja unele publicațiuni gustate de public. Revista este broșată după modelul revistelor germane destinate pentru tinerime și are pe copertă un desen secesionist, făcut de d. *Florian A. Mureșan*, reprezentând o Româncă, în costum național, privind la *lucașfêr*. Ilustrațiile din corpul revistei, în parte originale, sunt de asemenea binișor reușite. Limbajul, cu puține excepțiuni (vide: „*De loc mi-ași face un balon*” pg. 14), este corect. Peste tot, „*Lucașfêrul*” ne face impresie bună și dorim, ca bunul început să fie încurajat din partea publicului nostru. Redacția și administrația „*Lucașfêrului*” ne trimite spre publicare următorul

A p e l.

Când pășim pentru prima-ora înaintea publicului românesc cu noua revistă a tinerimii universitare, cea dintâi vorbă a noastră e: „*Domne ajută!*”

Ne îndreptăm apoi spre inteligența română, dicând: „*primesce cu dragoste rodul acesta tînăr, dăr entusiast, al muncii noastre tineresci, iertă greșelile și ai încredere în viitorul, care va da mai mult, decât începutul defectuos!*”

Am făcut din parte-ne puțin, vor veni însă urmași, alții și alții, cari mai lesne și mai bine vor umbla pe drumul croit de noi.

Ne adresăm deci cu încredere publicului, care sprijinindu-ne, va ajuta numai cauzei noastre comune: „*propășirea noastră culturală!*”

Dări de sêmă și mulțămite publice.

La petrecerea ținută în 29 Aprilie n. c în *Teiuș* în favorul augmentării fondului pentru edificarea unei nouă biserici gr. cat. în *Teiuș*, au binevoit a suprasolvi următorii P. T. Domni.

Dr. *Laurențiu Pop*, avocat *Abrud* 10 cor. *Iacob Rațiu de Nagylak*, *Becicherecul* mare 5 cor. *Salomon David*, *Teiuș* 10 cor., *Basilii Pop*, *Poiana* 5 cor., *Rișă Iozsef*, *Teiuș* 5 cor., *Imre Iozsef*, protopretor, *Aiud* 4 cor., *Krengel Sandor*, notar *Teiuș* 4 cor., *Löwe Dezsö*, notariu *Stremț* 4 cor., *Kaufman Gyula*, *Teiuș* 4 cor., *Ignat Borza*, *Albă-Iulia*, *Gavrila Rațiu*, *Anton Pop*, *Inceff* *Albert*, *Stefan Crișan*, *Salomon Herman*, *Borza Jenuș*, *Teiuș*, *Ioan Maior*, protopop *Aiud*, *Ioan Moldovan*, *Petrânjen*, *Simion Lucaci*, *Cianul-mare* câte 3 cor., *Gregoriu Sêrbu*, *Corneliu Crișan*, *Salomon Simon*, *Lukacsfi Victor*, *Bretoin Gligor*, *Teiuș*, *Simion Marcu*, *Gârbova-inf.*, *Valeriu Daian*, *George Pop*, *Mihalt*, *Ioan Aron*, honor., *Fried Ignatz*, *Csato Ferencz*, *George Muntean*, *Ioan Tiușan*, *Teiuș*, câte 2 cor., *Klein Mihály*, *Teiuș* 18 cor., *Belan Gligor jun.*, *Lucaci Iacob*, *Iacob Popa* lui *Gavrila*, *Pavel Radu*, *Ioan Radu*, *Iacob Tiușan*, *Gligor Fostoc*, *Simion Domsa*, *Iulius Popu* nemeș, *Löwe Mor*, *Friedmann Mor*, *Löwe Miksa*, *Teiuș*, *Aureliu Pêcurariu*, *Tîr*, *Vasilie Suciu*, *Blașiu*, *Iacob Truți*, *Sancel*, *Iacob Popa*, *Blașiu*, *Vasilii Moldovan*, *Blașiu*, *Aureliu Pop*, *Aiud Augustin Marcu Ciunbrud*, *Ioan Branzan*, *Ciudușel*, *Ioan Vasiliu*, *Zlatna*, *Aron Betecuiu*, *Benic*, *Efrem Rațiu*, *Memetriu Marcu*, *Aureliu Pop*, *Horvath Iozsef*, *Löwi Salomon*, *Drach Adolf*, *Fried Leopold*, *Fried. David*, *Ioan Rațiu*, *Ioan Duna*, *Páll Lajos*, *Pap Lászlo*, *Teodor Muntean*, *Stefan Belan*, *Nicolae Cetean*, *Teiuș*, câte 1 cor., *Basilii Hagia*, *Majina* 1 cor., 20 bani, *Iosif Marian*, *Mihalt* 60 bani, *Knobloch Endre*, 50 b., *Silviu Pauleti* 40 b., *Nicolau Frațila* 30 b., *Francisc Boțianu*, *Nicolau Berghian*, *Augustin Faur*, câte 20 b.

Suma totală a încasărilor este de 375 cor. 60., din cari subtragându-se chel-

tulile de 78 cor. 60 b., rezultă un venit curat de 297 coróne.

Marinimoșilor d-ni, cari au suprasolvit, și pe acesta cale le exprimăm mulțumitele noastre sincere.

Teiuș, în 10 Maiu 1902.

Anton Popp,
controlor.

Gavrila Rațiu,
cassariu.

Cu ocașiunea producțiunii teatrale ținută la 18 Maiu st. n. a. c. în comuna *Iaș* din incideutul ținerei adunării de primăvară a reuniunii învăț din desp. *Făgăraș* — au binevoit a suprasolvi următorii domni:

Rev. Iacob Macaveiu 1 cor., *Danilă J. Gábor* inginer 1 cor. 60 b., *Maximilian Răcean* preot 60 b., *Catalina pèdurar* 1 cor., *Valeriu Negrea* preot 60 b., *Nicolau Vișoli* preot 60 b., *Prună învăț. dirig.* 60 b., *Eustachiu Stanislav învăț. dirig.* 60 b., *I. Vijole învăț.* 60 b., *G. Negrea învăț.* 60 b., *Ioan D. Marcu* gendarm 60 b., *Drugociu jendarm* 60 b. *Suma suprasolvirilor* e 9 cor. 60 bani. *Taxe a intrat* 64 cor. 80 b.

În total s'a încassat 74 cor. 40 bani. S'a cheltuit 70 cor. 64 bani. Venit curat 3 cor. 76 b., plus 7 cor. 60 b., încasați Sâmbătă seara la reprezentarea piesei pentru poporul din localitate care venit s'a depus în cassa școliei.

Primescă espreșiunea deosebitei și adenc simțitei mulțămite toți d-nii, cari au suprasolvit și contributorii, precum și d-nii și domnișorele diletante, și în deosebi st. d-n notar *Traian Herseni*, și st. d-n v-notar *I. Suciu*, cari au avut partea leului la reușita acestei producțiuni.

Ias, în 24 Maiu 1902.

Spiridon Făgărășian,
învățator.

P O V E Ţ E.

Gustul ouelor.

Cei ce mănăncă oue, au putut observa, că nu toate ouele au același gust și miros. Prin experimentele, ce s'au făcut în timp de mai mulți ani, s'a constatat, că hrana, ce se dă găinilor are mare influență asupra gustului și mirosului ouelor. S'a dat la o parte din găini, de mâncare păsat de grâu, grăunțe și lapte acru, er la o altă parte păsat de cucuruz și muietură (tiricariu) de făină de cucuruz. Ouele dela cele dintâi se distingeau prin gust escelent.

S'au făcut și alte experimente cu găini, ce făceau parte din 12 rase diferite și cărora li s'a dat dîlnic de mâncare cêpă tocată. În 15 zile, ouele au căpătat gustul și mirosul de cêpă. Punându-se și mai multă cêpă, mirosul și gustul de cêpă s'a potențat așa de tare, încât nu se mai puteau mânca. După ce nu li s'a mai dat hrana acesta, s'a pierdut mirosul de cêpă. Gurmandii spun, că acele oue sunt cele mai bune, cari au cója gălbuie.

Încercările, ce s'au făcut, au dat ca rezultat, că sêmintele mirositoare, cu conținut de oleiu, precum și hrana îmbelșugată de verdetă, măresce în mod însemnat gustul ouelor de găină și imprumută gălbinișului o colóre galbenă închisă și chiar roșiatică.

Mijloce contra căderii penelor la găini.

Se întâmplă, că găinile își pierd penele pe piept și pe pântece. Pielea devine în locurile golașe roșie inflamată. Ce se poate face contra acesteia? Locurile golașe provin și dela scări (nemțesce: „*Milbe*”, franțuzesce; „*ciron*”, adevărat animalcule microscopice, cari nu se pot vedea cu ochii liberi și se aședă între piele și carne). cari pot deveni primejdioși, decă se răspândesc peste tot corpul. Să se frece părțile golașe cu gaz (petrol) și oleiu (1:5) și să se spele cu săpun.

Cum se curarîsesc pui bolnavi?

Puii bolnavi trebuie separați și puși singuri într'un coteț și să li-se dea carne fiartă și ou, amândouă tocate mărunt și să mănânce cât vor pute. Încurând se vor însă-nătoșa și vor alerga prin curte și grădină împreună cu ceilalți. Adesea se manifestă bóla la paserile cu oșe tari și mai ales la cocoși. Decă li punem într'un coteț călduros, care e aședat în fața soarelui și li hrănim cu carne și oue, cu pâne albă muțată și cu sêminte de cânepă, se vindecă în curând și se desvóltă bine. Bóla acesta se manifestă cu deosebire la curci, cari și ele au sistemul oșelor mai desvóltat și corpul greoiu. Hrănirea cu carne fiartă tocată servesc și la vindecarea puilor de rață. În lipsă de carne rîmele sunt foarte bune.

Gâscele sure Toulouse.

Aceste își au numele dela orașul frances *Toulouse*, în ale cărui împrejurimi se prădesc. Carnea lor, în comparație cu a altor rase, este burețoasă și tare, din care cauză nu este așa de laudată. Se mai numesc și „*gâscele de Crăciun*”, fiind-că, desvóltându-se mai târziu, tocmai pe la sêrbătorile Crăciunului vin la vânzare. Din cauză că această rasă este mai îndesată, decăt altele, este preferată de către cultivatori. Capul este mare și gros, ciocul scurt, gâtul de lungime mijlocie. Spatele late, pieptul așîderea, și la gâscele bine hrănite pântecelul ajunge pe pământ. Aripile sunt mari și tari, cója scurtă și șoldurile puternice. Colórea penelor sură pe spate mai întunecată, decăt pe piept. Burta e albă. Ochii sunt brun, ciocul, piciorile și membranele întătoare de colórea portocalei.

Alungarea soboilor.

Sobolul (cârțița) este un animal foarte folositor, el nu se hrănesc cu plante, dăr prin scurmatul lui totuși strică plantația. Mai ușor se poate înlătura, decăt îl pândesc pe la rêsăritul și sfințitul soarelui, căud obișnuiesc a scurma. Atunci îl poți scote foarte ușor cu sapa. Un alt mijloc este, a vêrsa în gaura (bortă) lui apă în care s'a fiert pelin, amestecat și cu puțin terpentin. Gaura se astupă apoi bine. Cârțița va părăsi acest loc.

MULTE ȘI DE TOTE.

Femele și vaca.

Unui Român îi murise nevasta cu care trăise mulți ani în bună căsnicie. Românul a plâns-o două-trei zile, apoi mai vorbi despre repausata încă două-trei zile și pe urmă nu mai vorbi de ea, ci își umblă după treburile sale de gospodar.

Nu mult după aceea i-se îmbolnăvesc Românului vaca, o vacă bună, care îi dădea mult lapte, așa că 'ajungea pentru totă familia și încă și mai rămânea. Vaca slăbesce din ce în ce mai tare, până pere. Românul era desnădăjduit, de fiți era milă de el. Cu cine se întâlnea, cu totă lumea povestea de vacă, că era așa de bună, și îi dădea atâta lapte, și plângea bietul Român de nu se mai putea mângăia.

Odată întelninduse cu popa, acesta îl chiamă la o parte și îi spune: „*Méi Române, dăr ce te bocești așa după o vacă, de te ride totă lumea, și când ț-o murit muierea, n'ai plâns decăt două-trei zile?*”

— „*D'apoi cum n'oi plânge părinte, că de când mi-o murit nevasta, au venit vr'o șapte inși la mine și mi-au făgăduit, că-mi dau fata, ori pe vr'o nepotă, dăr se fi venit unul numai să-mi făgăduiescă vr'o vacă — *Domne feresce!*”*

Sosiți în Brașov.

Pe ziua de 28 Iunie 1902.

H. Pomul-verde: Flagner, Cohalm; Rădulescu, Popea, Byrălia.

H. Europa: Daner, Triest; Simonfi, Reghin; Askenasy, Lemberg; Grad, Graisen; Dr. Révész, Dobrișin, Precup, Görög, Gyó Békás; Sebő, Philipp, Hartmann, Budapesta; Lacom, Singer, Deutsch, Krausthor, Hauser, Viena; Dr. Kónya, Iași; Câmpianu, protopop, Gyó St. Miclăuș.

H. Bucuresci: Kiss, Budapesta, Pop, jud. la tablă, Hofbauer, general de onvedî, Clușiu.

H. Grand: Belf, Clușiu; Ianek, Azuga; Kövér, Fodor, Pitești; Chimievsky, Kövér, Bireovicî, Erdő, Bucuresci.

Căsătorii

Dela 20 până la 26 Iunie.

1) Ioan Dușa, gr. or. calfă de zidar cu Maria Bocuș Agostineanu, gr. or. Brașov. 2) Szász Robert ev. ref. inginer la căile ferate ungare Brașov în Flammenbergi-Brenner Fany, ev. ref. în Aiud 3) Dumitru Pitiș, gr. or. calfă de zugrav cu Elena Șafu, gr. or. Brașov.

POSTA REDACȚIUNELI

V. B. — Reșița: Cartea de care faceți înțelegere nu se sfîșă la tipografia noastră.

A. N. — Herendesi: Adresați-vă la administrațiunea ziarului „Universul” din Bucuresci.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Traian H. Pop.

Calendarul săptămănei.

IUNIE. (1902) are 30 zile. CIREȘAR.

Table with 3 columns: Dilele, Călend. Iul. v., Călend. Greg. Rows include dates from 16 S. Tihoniu to 22 S. mart. Eusebiu.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 27 Iunie 1902.

Table with 4 columns: Măsura și greutatea, Calitatea, Valuta în Kor. și fil. Rows include various types of grain like Grăul cel mai frumos, Grău mijlociu, etc.

Cursul losurilor private

din 26 Iunie. 1902.

Table with 3 columns: Location, comp., and nde. Rows include locations like Basilia, Credic, Clary 40 n. m., etc.

Cursul la bursa din Viena.

Din 26 Iunie n. 1902.

Table with 2 columns: Item and Price. Rows include Renta ung. de aur 4%, Renta de corone ung. 4%, Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%, etc.

Cursul pieței Brașov.

Din 28 Iunie n. 1902.

Table with 4 columns: Item, Buy price, Sell price, and another price. Rows include Bancnot rom. Cump., Argint român., Napoleond'orî., Galbenî., Ruble Rusescoi., etc.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

din 26 Iunie. 1902

Table with 4 columns: Sămînțe, Quality, Price per 100 chilograme, and Cursul. Rows include Grău Bănățenesc, Grău dela Tisa, Grău de Pesta, etc.

Tergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 24 Iunie n. de 46,280 capete, la 25 Iunie au intrat 913 capete și au eșit 505 capete, rămânând la 26 Iunie n. un număr de 46,680 capete.

Se noteză marfa unгурescă: veche grea dela 98—100 fil. tineră grea dela 106—108 fil., de mijloc dela 104—106 fil. ușoră dela 103—105 fil. — Sârbescă: grea 107—108 fil., de mijloc 104—106 fil., ușoră 104—105 fil. kilogramul.

O casă cu etaj

care constă din două locuințe frumoase, parte parchetate fie care cu 5 odăi, 2 bucătării, 2 cămări, odăe de baie, pivniță mare, sopron, spălătorie grădină și o curte spațioasă, situată în o stradă principală din Scheiu, aproape de oraș, din cauza mutării de aci, este de închiriat seu de vânzare din mână liberă.

Informații Strada Caterinei Nr. 17 în etaj. (556,3—4)

Bursa de Bucuresci

din 26 Iunie 1902.

Table with 4 columns: Valori, Dec. bândă, Scad. cup., Cu banl gata. Rows include Renta amortisabilă, Banca Rom. ult. div. fr. 12.81, Banca Națion. ult. div. 86.—, etc.

Scompturi:

Table with 4 columns: Bank, Rate, and other details. Rows include Banca naț. a Rom., Avansuri pe efecte, Banca agricolă, Londra, Viena, etc.

DOCTORUL ALEXANDRU de VAIDA-VOEVOD

specialist pentru bôle interne CARLSBAD, Alte Wiese, „Blauer Schlüssel“.

Stabiliment de hydrotherapie

Wällischhof — stațiunea de tren Brunn—Maria Enzersdorf 30 minute depărtare dela Viena — arangiament modern, prețuri moderate.

(medicul, folosirea băilor, locuință, proviziunea înțregă 21—32 fl. la săptămână, amăsurat locuinței).

Cu prospecte și informațiuni detaliate stă la dispoziție direcțiunea stabilimentului și medicii:

Dr. Lazar Popovici, Dr. Marius Sturza, medic consiliar, medic dirigent în Wällisch Viena XV Mariabilferhof p. u. Maria-Enzersdorf bei Wien.

PUBLICAȚIUNE.

Ajutore pentru învățaceii dela comerț.

Societatea comercianților rom. din Brașov oferă pe anul 1902—7 ajutore de câte 100—200 corone pentru învățaceii aplicați deja, seu cari doresc a-se aplica aici în Brașov la vre-o ramură de negoț cu deosebire la ferăria, galanteria ori băcănia.

Acest ajutor se asigurază elevului pe tot timpul cât va fi ucenic, decât se poartă bine.

Dela cei cari doresc vre-unul din aceste ajutore se pretinde să aibă cel puțin 2 clase reale, civile seu gimnasiale; cei cu pregătire mai mare vor fi preferați.

Petenții, după aceste ajutore au să subșternă aici următoarele documente:

- 1. Carte de botez. 2. Atestat de școlă;

3. Atestat medical. 4. Atestat despre starea materială a părinților. Cererile de ajutorare sunt a-se adresa d-lui Teodor Nicolau, comerciant în Brașov.

Brașov, în 14/27 Iunie 1902. Teodor Nicolau, Ioan Lenger, președintele societății, secretar. (582,1—3.)

De curând sosit! APE MINERALE Amplutură prospetă se capetă în toate farmaciile din Brașov cu prețurile cele mai eține. (555,4--7)

500 fl. plătesc celui ce va durere de dinți, ori îi va mirosi gura, după ce va folosi apa de dinți a lui Bartilla, o sticlă 70 bani. (Pentru parchetare 20 filler deosebit). Erezii A. Bartilla (E. Winkler) VIENA, 19/1, Sommergasse 1. Se se ceră preț-tindenea apiat apa de dinți a lui Bartilla. Denuțării de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se pôte căpeta, trimiț 7 sticle cu 5 cor. 20 fil. franco; 16 sticle cu 9 cor. franco. Se capetă în BRAȘOV la farmacia D-lui Victor Roth și la farmacia ingerul păzitor, Tergu grăului Nr. 7.

Scăparea familiei. Inscriptiunea de mai sus intr'adever o merită „Picăturile rusesci” ce se preparază în farmacia D-lui VASILIE MIJIN din Melencze. Aceste „Picături rusesci” ar trebui se nu lipsescă din nici o casă. Ele sunt un mijloc neintrecut și escelent contra durerilor interne, de stomac, mistuire, materii și intestine. În timpul cel mai scurt dispar durerile amintite; lucră într'un mod binefăcătorii contra sgârçiturilor, venterilor (colică) și diarhoie, delătură grēja și neplăcerile provenite în urma stricării stomacului și din recelă, liniștesc grēja și face apetit; delătură respirațiunea grea, în lipsă esremă potolesce tusa și ajută la defacerea flegmei, pusă pe puțină vată la dinți găunoși ușurează durerea. Prețul 1 cor. 60 bani (80 cr.). Dcă se trimite înainte 2 cor. (1 fl.) medicamentul se expedeză francoat. „Picăturile rusesci” veritabile se pot căpata numai în farmacia D-lui VASILIE MIJIN în Melencze, 15—20.(429) (comitatul Torontal).

KWIZDA Fluid restitucional. Prețul o sticlă cor. 2.50 bani. se întrebuințeză în grajdurile curții, precum și la miliție și la civilii de 40 de ani pentru întărire după stracătii mari, precum și la scriintire, încordarea n-rvilor etc. Il face pe cal capabil de umblat, extra-ordinar la tranaș. — Veritabil numai cu marca de sus. — Se capetă în toate farmaciile și drog. din Austr.-ung. Deposit principal la FRANZ JOH. KWIZDA k. u. k. Oestr. k. Rumän. u. firsți Bulg. Hoflieferant. Kreis-Apotheker KORNEUBURG bei Wien.

A a p ă r u t
„Îndreptariul poporului“

în cauze politice, administrative, judecătorești, bisericesci,
 școlare și economice, întocmit pentru popor,
 de **Ioan Roman,**
 candidat de notar.

Acest îndreptar cuprinde în sine cunoștințe cu privire la toate cauzele ce interesează pe plugariul român: alegerea deputaților dietali, dieta țării, guvernul, alegerea membrilor în congregațiunea comitatului, afacerile comunale, alegerea comitetului și a artistiel comunale, afacerile comitetului comunal, socoțile și preliminariul comunal, tutoratul, lăsămăturile, matriculele de stat, afacerile judecătorești, dările, *statutul organic al bisericii gr.-or. rom., biserica gr. cat. română*, fondul de pensiiue învățătoresc, despre armată, igiena publică, despre animale, păduri, vânat, comuna promontorială, drumuri de fer, poșta, telegraf, telefon, *cassa de ajutorire a muncitorilor*; cu portretul: *Măjestații Sale Regelui, a prim Ministrului, a Metropolitului gr. or. rom. și a ministrului de agricultură.*

Cea mai acomodată carte pentru popor, scrisă în limba poporului și tipărită pe hîrtie fină cu învelitoare frumoasă.

Să poți căpăta la **Ioan Roman,** candidat de notar,
 în **Sajtény** (Csanádmegye).

Prețul 1 corónă de un exemplar și 20 fileri porto.

— La 10 esemplare unul se trimite gratis. — 1--2.(581)

Schimbare de local.

Am onôrea a aduce la cunoștința publicului,
 că începînd

de **Sâmbătă 28 Iunie** st. n. anul curent
Farmacia mea „LA BISERICA ALBĂ“

din Tîrgul Inului nr. 32

se va afla în

Strada Vămei nr. 8

din sus de Otelul „la Corónă.“

Rog pe onorații mei mușterii a mă onora și
 pe viitor cu stimata D-lor încredere.

Cu totă stima

FRANCISC KELLEMAN,
 farmacist.

2-6

Antreprize de pompe funebre

E. Tutsek.

Brașov, Strada Porții Nr. 12.

(Lipit de depoul de ghete al D-nului I. Sabadeanu.)

Recomandă Onor. public la casuri de mörte, aședămîntul
 său de înmormîntare bogat asortat în cari toate obiectele,
 atât sortele mai de rînd, cât și cele mai fine, se pot că-
 păta **cu prețuri ieftine.**

Comisune și **depou de sicriuri de metal** ce se pot
 închide hermetic, din prima fabrică din Viena.

Fabricarea proprie a tuturor **sicriurilor de lemn, de
 metal și imitațiuni de metal și de lemn de ștejaru.**

Depou de **cununi** pentru monumente și **plăntici** cu prețurile
 cele mai moderate.

Representanță de monumente de **marmură**, care **funebre
 proprii cu 2 și cu 4 cai**, precum și un **car funebru** vîndet,
 pentru **copii**, precum și **cioclii.**

Comande întregi se escută **prompt și ieftin**, i au
 asupra-mi și **transporturi de mörți în străinătate.**

La casuri de mörte a se adresa la

E. Tutsek.

6-*

A N U N C I U R I

(insertiuni și reclame)

sunt a se adresa subscrisei
 administrațiunii. În cazul pu-
 blicării unui anunciu mai mult
 de odată se face scădămînt.

care crește cu cât publicarea
 se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.“

„Gazeta Transilvaniei“
 cu numărul à 10 fil. se vinde
 la **Eremias Nepoții.**

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.

! Calitate bună garantată !

Vînd cu **5-10%** mai ieftin, ca concurenții mei.

Magazinul de încălțăminte și pălării

Nr. 10. I. SABADEANU Nr. 10.

Strada Porții nr. 10, BRAȘOV, Strada Porții nr. 10,

care se bucură de 32 ani de încrederea on. public, recomandă mărfurile sale
garantate, solide, moderne și cari prin procurare favorabilă **vinde
 cu mult mai ieftin** ca ori-ce concurent al său, precum poți vedea onor.
 public din câte-va mai jos înșirate prețuri:

Pentru Bărbați:

- 1 păreche de ghete de vachs, garantat
 solide . . . . . fl. 2.50
- 1 „ de ghete de vachs cu
 besetz, garantat solide . . . 2.80
- 1 „ de ghete de vachs cu
 șinore, garantat solide . . . 3.70
- 1 „ de ghete de vachs cu
 besetz de lac, gar. sol. „ 4.10
- 1 „ de ghete Botin de iuft,
 garantat solide 4.30

Pantofi de Dril! galbene ori negri cu pele,
 besetz și talpă dela 80 cr. în sus.

Pentru Dame:

- 1 păreche de ghete de pele patentate,
 cu gumă gar. . . . . fl. 2.50
- 1 „ de ghete de pele pa-
 tentate, cu nasturi, gar. „ 3.40
- 1 „ de ghete Gems verita-
 bil, cu nasturi gar. . . . . 4.—
- 1 „ de ghete cu besetz de
 lac gar. 3.80
- 1 „ ghete pele galbină gar. „ 4.—
- 1 „ Pantofi de dans din lac „ 2.—
- 1 „ „ „ „ pele Gems „ 1.80
- 1 „ „ „ „ pele
 cu fl. 2.20.

Ghete micș pentru copii dela 50 cr. în sus.

Comanda la măsură se efectuează **prompt. ieftin**
 și garantat solid. 7-10

Specialități de încălțăminte

de tot fine: Chevreaux, Boxkalf,
 „Ideal“ etc., se află în mare alegere

și se pot procura în 6 zile și după măsură cu prețuri moderate.

A PELE cele mai **BĂILE** cele mai renumite
 ale continentului
A feruginifere, B de nomol

Idroterapia cea mai rațională a Europei.

la confluența **Dornei** și **Bistriței**, într-o vale plăcută a Carpați-
 lor Bucovineni, înconjurată de păduri confere. în pitorescul triunghiū între
 Ardeal, România și Bucovina.

„DORNA“ (în BUCOVINA),

la gara „**Valea Putnei**“ de-ocundată, ultima stație a căiei ferate secundare, **Hat-
 na — Câmpulung — Dorna** 2 ore depărtare dela Dorna).

Se află birje la sosirea fiecărui tren.

Durata sezonului dela 1 Iunie — 30 Septembrie st. n.

În monumentalul stabiliment de băi se aplică sistemele cele mai moderne.

Serviciul **idroterapieii** se află în mânia unui personal bine școlit din clinica
 profes. Winternitz.

Cure dietetice: de zăr și de lapte.

Palatul de cură (Curhaus) cuprinde un Restaurant cu salône elegante
 de mîncare, o Cafenea și salône de lectură, musică, biliard și
 diverse jocuri.

Afară de număroase locuințe și Oteluri private stau la dispoziția publicului
 și **două Oteluri cu 70 camere** și apartamente confortabile penru **prețuri mo-
 derate**, cari aparțin stabilimentului de cură.

Apaducte din isvöre alpine. — Canalisație. — Lumină electrică.

Succese splendide: la bôle de inimă, după sistemul dela **Nauheim**, cu băi
 acido carbonice, și la arteriosclerosă cu băi de nomol.

Informațiuni și prospecte gratis și franco prin Administrația c. r. a stabilimentului
 de cură cari rezervă la comanda camere în Otelurile de cură.

La întrebări medicale răspunde medicul stabilimentului de băi cons.
 imp. Dr. Arthur Löbel.

Șese medeci sunt în loc. cari vorbesc românește.

Apele alcaline din sursa „Ludwig quelle“ aprobate ca beu-
 tură dietetică și bună de amestecat cu

vin și sirop, se aplică și la diverse afecțiuni **catarale** și se pot comanda la
 „Administrația c. r. a stabilimentului de cură.“

În lunile Iunie și Septembrie prețuri reduse pentru băi și odăi.

4-10.(551).

Administrația c. r. a stabilimentului de cură.

Cel mai mare efect antiseptic

PAO
 apă de spălat gura
 în formă de prav.

Deposit en gros pentru Brașov

la **JOHANN ORENDI.**

Se capătă în farmacii, Droguerii, Pariumerii etc.

Cu gust, practic și ieftin.